

Llei qualificada de modificació del Codi de procediment penal, del 10 de desembre de 1998

Exposició de motius

La promulgació de la Constitució andorrana com a norma suprema de l'ordenament jurídic era motiu suficient per empènyer el poder legislatiu a realitzar, entre altres textos normatius, la reforma del Codi de procediment penal.

No tan sols era necessària la ratificació per part dels representants del poble andorrà d'un text preconstitucional que, per tenir aquest caràcter, no provenia de la sobirania popular, sinó que també calia sotmetre, de manera clara i expressa, la llei processal penal als límits derivats del reconeixement constitucional dels drets i les llibertats inviolables dels ciutadans.

S'afegia a aquestes raons fonamentals la necessitat peremptòria de modificar alguns aspectes de l'actual text procedimental per tal d'adequarlo als recents tractats internacionals, i de millorar certs articles, que s'havia fet palesa al llarg de l'aplicació del Codi de 1989.

Així, són objecte de la present modificació, en allò que afecta el dret de defensa, la regulació de la intervenció lletrada i d'assistència al detingut i la regulació dels terminis pel secret sumarial; en allò que afecta els drets a la llibertat i la intimitat, la regulació dels motius i els terminis de privació de llibertat, dels registres domiciliaris, de la intervenció de la correspondència i de les comunicacions. Es recullen, també, el reconeixement del dret a la presumpció d'innocència, el principi de judici formal i de jutge competent, el principi de la bona fe i d'interdicció de l'abús de dret, el principi de contradicció, especialment per a la validesa de les proves, el d'interdicció del bis in idem i l'obligació dels jutges de dictar sempre resolució sobre les qüestions que es plantegin, que, a més a més, ha de ser motivada i, especialment en la fase instructora, ha de cercar la veritat dels fets i no solament els elements inculpatoris.

La posició del jutge instructor s'allunya, doncs, parcialment del caràcter acusatori, que correspon per natura al Ministeri Fiscal, i adquireix funcions garantistes del procediment i dels drets fonamentals, i en aquest sentit es disposa que, almenys les decisions que afecten certs drets fonamentals, siguin preses després de consulta prèvia de les parts acusadora i defensora. Es regula, igualment, l'exercici de l'acció penal per part dels particulars, i s'aclareixen la forma i el moment d'intervenció i de l'acció popular.

A banda d'assentar en tot l'articulat un major respecte als drets constitucionals, s'ha volgut també incidir en una unificació de tràmits i terminis, cercant per aquesta via més seguretat jurídica contra la qual s'oposaven la varietat i, a vegades la indeterminació de terminis i procediments. La supressió del procediment del recurs de suplicació i la unificació del mateix procediment d'apel·lació davant tots els tribunals, que ha comportat igualment, la supressió del recurs de súplica, són un exemple evident de la voluntat de garantir els principis de legalitat, seguretat jurídica i dret al recurs entès en la seva més àmplia extensió.

Ensems, s'ha intentat dotar l'Administració de justícia de mecanismes per agilitar i donar rapidesa a l'impartiment de justícia, i per això s'ha posat al dia el procediment d'ordenança penal, que permetrà jutjar certs delictes menors i la major part de contravencions penals, i economitza així, les energies de l'aparell judicial, que podran destinar-se a aquells fets que mereixen una sanció punitiva més important.

Finalment, i malgrat entendre que la regulació de l'aplicació de la pena i les seves formes d'execució té el seu lloc natural al Codi penal, també ha estat modificada i, en certs casos, s'hi han incorporat els mitjans de control més moderns, sempre amb el consentiment de la persona interessada, tendents a assegurar la reinserció social com a característica més important de la pena; tot això sense perjudici que el nou Codi penal que es redacti en el futur estableixi en el seu articulat les institucions de la suspensió i la substitució de la pena.

Títol preliminar. L'Administració de la justícia penal

Capítol I. Disposicions Preliminars

Article 1

1. Ningú no pot ser condemnat per una infracció penal si no és de conformitat amb les disposicions del present Codi o les lleis especials i mitjançant sentència dictada pel tribunal competent.
2. En tot tipus de procediment s'han de respectar les regles de la bona fe. No produeixen efecte les proves obtingudes, directament o indirectament, violant els drets o les llibertats fonamentals.

3. Els batlles i els tribunals han de resoldre sempre, i amb l'exposició de fets i la fonamentació en dret, sobre les pretensions que siguin formulades. La desestimació per motius formals només es pot produir per les causes previstes a la llei.

Article 2

La facultat d'administrar justícia en matèria criminal, jutjant i fent executar el que hagi estat jutjat, correspon exclusivament al Tribunal Superior de Justícia d'Andorra, al Tribunal de Corts, als seus magistrats i als batlles, sense perjudici de la competència que correspongui a altres òrgans internacionals en virtut dels tractats corresponents establerts d'acord amb el que disposa l'article 65 de la Constitució.

Article 3

1. La Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia d'Andorra coneix del recurs d'apel·lació contra les resolucions del Tribunal de Corts dictades en primera instància, així com del recurs d'apel·lació contra les resolucions dictades pel batlle instructor en fase d'execució de les ordenances penals, en els casos previstos per la llei.

Igualment coneix, en judici oral i públic, de totes les causes seguides per infraccions penals comeses per membres del Consell General, de la Sindicatura i del Govern, i per batlles o magistrats, i executa les resolucions judicials que hagin recaigut sobre aquestes infraccions.

2. El Ple del Tribunal Superior de Justícia d'Andorra, exclosos els magistrats adscrits a la Sala Penal, coneix del recurs d'apel·lació contra les resolucions judicials del Tribunal Superior de Justícia d'Andorra dictades en primera instància en les causes esmentades al segon paràgraf de l'apartat anterior.

3. El Tribunal de Corts coneix, en composició col·legiada, en judici oral i públic, de totes les causes seguides per delictes majors i menors, i executa les resolucions judicials que ha pronunciat sobre aquests delictes. També coneix, en composició unipersonal, en judici oral i públic, de totes les causes seguides per contravencions penals, i executa les resolucions judicials que ha pronunciat en aquesta matèria.

Igualment coneix, de forma unipersonal, del recurs d'apel·lació contra les resolucions dictades pel batlle instructor, en els casos i les formes previstos per la llei.

4. El Ple del Tribunal de Corts, salvat el cas de delicte flagrant, és competent per acordar la detenció i el processament dels membres del Consell General, de la Sindicatura i del Govern, si són considerats responsables penalment durant la durada del seu mandat, així com dels batlles i magistrats, sense perjudici que la instrucció de la causa sigui a càrrec d'un magistrat del Tribunal.

5. La instrucció de les causes, per a tota classe d'infraccions, la porta a terme un batlle, sense perjudici del que preveu el paràgraf segon de l'article 48 de la Llei qualificada de la Justícia.

El Batlle instructor també és competent per conèixer, pel procediment d'ordenança penal, de les infraccions ressenyades a l'article 163 d'aquest Codi, així com per procedir a executar-les.

Article 4

Els tribunals penals són competents per resoldre les qüestions civils i administratives prejudicials suscitées per raó dels fets delictius quan apareguin íntimament lligades al fet punible de manera que sigui impossible la seva separació. El tribunal resol sempre aplicant les normes civils o administratives a les qüestions prejudicials.

Malgrat el que disposa el paràgraf anterior, si la qüestió prejudicial és determinant de la culpabilitat o de la innocència, o per constatar l'existència del delicte, el Tribunal Penal o, si escau, el batlle instructor, ha de suspendre el procediment fins que la jurisdicció competent resolgui la qüestió, si ja s'ha interposat. Si no s'ha interposat, el tribunal o el batlle instructor, segons escaigui, atorga a les parts el termini d'un mes per fer-ho davant la jurisdicció competent. Transcorregut aquest termini, que no es pot atorgar més d'una vegada en el marc del mateix procediment, i sense que cap de les parts acrediti haver-ho fet, s'aixeca la suspensió i continua el procediment, i el Tribunal Penal resol sobre la mateixa qüestió.

Capítol II. Del Ministeri Fiscal

Article 5

El Ministeri Fiscal té la funció de promoure l'acció de la justícia, vetllar pel manteniment de l'ordre jurídic i demanar davant la jurisdicció penal

l'aplicació de la llei, per a la salvaguarda i la satisfacció dels interessos de la societat.

A tal fi, aquest exerceix els mitjans i les accions que les lleis estableixen, formula l'acusació o exerceix l'acció civil, o bé s'hi oposa segons el que correspongui legalment; pot intervenir directament en el procés penal per tal de sol·licitar les diligències més adequades per a l'esbrinament del delictes i de la persona que pugui ser-ne responsable, i vetlla pel compliment estricte de les sentències recaigudes en les causes en les quals hagi estat part.

Quan el Ministeri Fiscal tingui coneixement d'un fet que pot ser constitutiu de delictes o contravenció penal, exerceix l'acció penal, sense perjudici de les facultats dels batlles per actuar d'ofici.

Article 6

En els delictes als quals es refereix l'article 16, el Ministeri Fiscal, una vegada formulada la denúncia o la querella, segons escaigui, per la persona ofesa o el seu representant legal, actua de conformitat amb el que estableix l'article 5

.

Capítol III. Abstenció i recusació

Article 7

L'abstenció i la recusació dels batlles, magistrats i membres del Ministeri Fiscal en els processos penals es regeixen per les normes de la Llei qualificada de la Justícia.

Article 8

Sense contingut

Capítol IV. Dels advocats

Article 9

1. Amb caràcter general, en tots els processos penals és preceptiva la defensa i l'assistència tècnica prestades per un advocat. No obstant això, la intervenció de l'advocat és facultativa en els processos penals que se segueixen per contravencions penals.

2. Per actuar davant els tribunals penals en el termes previstos per aquesta Llei, els advocats han d'acomplir els requisits que estableixen la Llei qualificada de la Justícia i la Llei de l'exercici de la professió d'advocat i del Col·legi Oficial d'Advocats d'Andorra.

Article 10

Sense contingut

Article 11

En la seva actuació davant els tribunals penals, els advocats tenen els drets i els deures que estableixen la Llei de l'exercici de la professió d'advocat i del Col·legi Oficial d'Advocats d'Andorra.

Article 12

1. Per tal de garantir el dret a la defensa i l'assistència tècnica lletrades, els processats han de ser defensats per un advocat, i en cas que no en nomenin, se'ls en designa un d'ofici.

2. Llevat que hagi obtingut el benefici de la defensa i l'assistència tècnica lletrades gratuïtes, el processat té l'obligació de rescabalar al Govern els honoraris que hagi satisfet a l'advocat d'ofici, els quals formen part de les despeses judicials, sense perjudici que l'advocat pugui reclamar també al processat un complement d'honoraris. L'obligació esmentada es fa efectiva en els termes que el Govern estableixi reglamentàriament.

Article 13

Els advocats a qui correspongui la defensa d'ofici no poden excusar-se'n sense motiu personal i just degudament apreciat pel degà del Col·legi d'Advocats.

Títol primer. L'acció penal i l'acció civil

Capítol únic

Article 14

L'acció penal per delictes o contravenció penal és pública. El Ministeri Fiscal l'exerceix en tots els casos en els quals la llei no requereix la instància de la part agreujada o ofesa.

No són part en el procediment els denunciants o els perjudicats que no s'hagin constituït formalment en acusació particular o privada, o en actor civil.

L'exercici de l'acció penal pels perjudicats o els ofesos per la infracció perseguible d'ofici o perseguible prèvia denúncia, comporta obligatòriament la presentació de la querella corresponent, en la forma prevista a l'article 39, la constitució en acusació particular, la designació d'advocat i de domicili al Principat i, posteriorment, la petició de pena concreta contra l'autor i els altres partícips de la infracció en el moment de la qualificació jurídica de la causa.

La constitució en acusació particular pot produir-se en qualsevol moment de la instrucció de la causa fins que no s'hagi dictat acte de conclusió del sumari.

Les associacions i les corporacions legalment constituïdes poden exercir les accions penals i civils per a la defensa dels interessos col·lectius que representen. Aquestes persones jurídiques actuen per mitjà del seu representant legal.

Article 15

Qualsevol ciutadà andorrà amb plenitud de drets civils i sense antecedents penals que vulgui exercir l'acció popular pot constituir-se en acusació particular mitjançant la presentació de la querella corresponent, en aquells sumaris seguits per delictes perseguibles d'ofici.

Article 16

1. L'acció penal derivada dels delictes o contravencions penals a què fan referència els articles 168, 179.2, 193, 232 i 515 del Codi penal requereix la denúncia o la querella prèvies de la persona ofesa, del seu representant legal o, en els supòsits establerts, del Ministeri Fiscal, que haurà de ponderar els interessos concurrents. L'exercici de l'acció penal per part dels perjudicats comporta els mateixos requisits que per als delictes perseguibles d'ofici a què fa referència l'article 14 d'aquesta Llei.

En aquests delictes, de caràcter semipúblic, el perdó de la persona ofesa no extingeix l'acció ni la responsabilitat penal.

2. L'acció penal derivada dels delictes a què fan referència els articles 179.1 i 479 del Codi penal requereix la interposició prèvia de querella de la persona perjudicada o del seu representant legal.

En aquests delictes, de caràcter privat, l'exercici de l'acció penal s'efectua com a acusació privada, en la forma i en les condicions de l'article 14, i la renúncia a l'acció penal feta en qualsevol estat del procediment comporta l'extinció i l'arxiu de la causa.

Article 17

Admesa la denúncia o la querella, el batlle inicia immediatament la instrucció del sumari, i en dóna coneixement al Ministeri Fiscal; procedeix de la mateixa manera quan ha d'actuar d'ofici.

Article 18

L'acció civil pot ser exercida per tota persona que hagi sofert danys i perjudicis causats pel delicte o la contravenció penal. Pot intentar-se conjuntament amb la penal o, separadament, en judici civil. En aquest darrer cas no es pot exercir l'acció civil fins que hagi estat resolta l'acció penal per sentència ferma o es dicti aute de sobreseïment definitiu o provisional.

La constitució en actor civil pot produir-se en qualsevol moment del procediment fins al darrer dia del termini concedit al Ministeri Fiscal per presentar l'escrit de qualificació jurídica.

Tota persona que exerceixi l'acció civil ha de manifestar-ho, i designar advocat i domicili al Principat on se li puguin fer les notificacions degudes.

En la primera declaració s'assabenta el perjudicat del contingut d'aquest article.

El Ministeri Fiscal ha d'exercir també l'acció civil juntament amb la penal sempre que el perjudicat no s'hagi constituït en actor civil o hagi fet reserva de la seva reclamació civil, n'hagi desistit o hi hagi renunciat expressament.

Article 19

En qualsevol estat del judici, la part perjudicada pot desistir de la seva reclamació civil, tot i que queda responsable de les costes causades.

Article 20

La reserva, el desistiment o la renúncia de l'acció civil no impedeix ni suspèn l'exercici de l'acció penal.

Article 21

L'acció penal s'extingeix per l'amnistia, la prescripció i la mort de l'inculpat, però subsisteix la civil contra l'infractor o els seus hereus i drethavents, que solament pot exercir-se davant la jurisdicció civil.

L'indult no comporta l'extinció de l'acció penal, però s'ha de tenir en compte en el moment de l'execució de la pena. Llevat que el decret d'indult prescrigui el contrari, quan a un fet delictiu li sigui aplicable més d'un indult, s'apliquen tots de forma acumulada.

Títol segon. La fase preparatòria del judici penal

Capítol I. Enquesta preliminar

Secció primera. Normes comunes

Article 22

Els funcionaris de policia, quan tinguin coneixement que s'ha comès algun fet punible, han de notificar-ho al Ministeri Fiscal i procedir a la investigació immediata, practicant totes les diligències necessàries.

Article 23

1. L'atestat ha de contenir:

- a) El lloc, l'hora, el dia, el mes i l'any en què s'inicia.
- b) El nom, la professió, el domicili i les altres dades de contacte de cada una de les persones que han intervingut en el fet presumptament punible.
- c) Les declaracions, els informes i els resultats de qualsevol diligència i dictamen abreujats, tendents a obtenir no solament el coneixement complet del fet reputat criminal i de totes les circumstàncies, tant adverses com favorables, que contribuiran a la qualificació exacta del delicte, sinó també la referència de qualsevol presumpció, indici o sospita pels quals puguin arribar-se a descobrir els autors i els còmplices.
- d) La signatura de tots els qui han intervingut en les diligències, o la menció del motiu pel qual no signen.
- e) La determinació dels agents de policia que hi han intervingut i de les diligències practicades per cada un d'ells així com la llista completa de totes les armes, els instruments, els vehicles, els telèfons mòbils, els objectes, els documents i altres béns intervinguts amb indicació del lloc on es troben, quan no puguin ser units a l'expedient d'acord amb el que disposa el punt 2 de l'article 26. Igualment s'ha de precisar el lloc i la persona del dipositari en el cas de vehicles accidentats.

2. Els atestats i les manifestacions que efectuen els agents de policia a conseqüència de les indagacions que han practicat es consideren denúncies a efectes legals. En qualsevol cas, en l'atestat no s'ha de fer menció de la qualificació jurídica dels fets continguts.

Article 24

1. Tota persona sospitosa o detinguda que presti declaració davant del Servei de Policia, o en relació amb la qual s'hagi d'efectuar un registre domiciliari o un reconeixement d'identitat, ha de ser informada, de manera que ho entengui, i de forma immediata, dels fets que originen la investigació i de les raons que motiven la seva eventual privació de llibertat, així com dels drets següents:

- a) Dret a no declarar.
- b) Dret a no declarar contra si mateixa i a no confessar-se culpable.
- c) Dret a llegir ella mateixa la declaració i de fer-hi afegir les modificacions o els aclariments que cregui necessaris.

d) Dret a designar advocat i a sol·licitar la seva presència perquè assisteixi a les seves declaracions i intervingui en els registres domiciliaris i els reconeixements d'identitat de què sigui objecte. Si la persona sospitosa o detinguda no designa advocat, l'advocat designat no accepta la designació o no se'l pot localitzar, i llevat de renúncia expressa, actua l'advocat de guàrdia, sempre que la infracció investigada pugui ser constitutiva de delictes. En qualsevol moment i malgrat haver renunciat expressament a aquest dret, la persona sospitosa o detinguda pot designar advocat o demanar l'actuació de l'advocat de guàrdia.

e) Dret que es posi immediatament en coneixement d'un familiar, o una persona que designi, el fet de la seva detenció i el lloc on es troba.

f) Dret a rebre assistència gratuïta d'un intèrpret quan es tracti d'una persona estrangera que no compregui o no parli la llengua nacional o una de les llengües dels estats veïns.

g) Dret al reconeixement del metge forense i d'un facultatiu de la seva elecció, en aquest darrer cas a càrrec seu, el qual ha de comparèixer en el termini màxim de quaranta-cinc minuts i lliurar l'informe corresponent per escrit, un cop acabat el reconeixement.

2. En la declaració prestada davant la Policia s'ha de fer constar l'hora d'inici i acabament de la declaració i de les eventuais interrupcions.

La persona sospitosa només ha de romandre en les dependències policials el temps necessari per declarar. En tot cas, tant pel que fa a la persona sospitosa com a la persona detinguda, els interrogatoris no poden durar més de quatre hores seguides, i entre l'un i altre hi ha d'haver un temps de descans d'almenys una hora.

La persona detinguda té dret a gaudir d'un descans ininterromput d'almenys vuit hores per cada vint-i-quatre hores de detenció.

3. En el cas que sigui necessari efectuar una prova d'alcoholèmia, s'ha de notificar a la persona interessada el dret que té de sol·licitar una anàlisi de sang si no es vol fer la prova d'alcoholèmia o no està d'acord amb el resultat obtingut mitjançant altres procediments. El Servei de Policia ha d'informar a la persona interessada, si escau, del contingut de l'article 269 del Codi penal.

1. Per garantir el dret a l'assistència d'un advocat referit al primer apartat de l'article anterior, el Servei de Policia ha d'informar la persona sospitosa o detinguda que pot designar un advocat o demanar, si escau, ser assistida per l'advocat de guàrdia de forma immediata.

2. Una vegada efectuada la designació, o sol·licitada l'assistència de l'advocat de guàrdia, la Policia l'ha d'avisar seguidament. I l'ha d'informar de la natura de la infracció objecte d'investigació policial. L'advocat, a partir d'aquest moment, pot revisar les diligències practicades, entrevistar-se privadament amb la persona sospitosa o detinguda durant un període de trenta minuts i assistir a tots els interrogatoris, sol·licitant al funcionari de Policia que la interrogui sobre els aspectes que sol·licita, i fer constar en la mateixa declaració qualsevol manifestació que vulgui emetre. Igualment l'advocat pot intervenir i assistir en els registres domiciliaris i els reconeixements d'identitat de què sigui objecte la persona sospitosa o detinguda, i fer constar en l'acta corresponent qualsevol manifestació que vulgui emetre.

Si l'advocat no compareix en el termini de quaranta-cinc minuts a comptar de la convocatòria, les actuacions poden iniciar-se sense la seva presència. Tanmateix, en cas d'urgència i amb autorització judicial prèvia degudament motivada, les actuacions poden iniciar-se amb anterioritat a aquest termini, encara que l'advocat convocat no hi sigui present.

3. En matèria de terrorisme, el batlle competent, a instància del Servei de Policia, pot considerar mitjançant resolució motivada que l'advocat designat pel detingut pot causar perjudici a les investigacions en curs. En aquest supòsit, s'ha de sol·licitar immediatament al degà del Col·legi d'Advocats la designació d'un altre advocat que n'assumeixi l'assistència.

4. Les declaracions efectuades en infracció de les prescripcions dels apartats anteriors són nul·les i sense cap efecte.

5. El Col·legi d'Advocats ha d'organitzar un torn de permanència, a fi de fer front, en tot moment, a les obligacions derivades dels preceptes anteriors.

Article 26

1. Per reunir les proves necessàries, els agents del Cos de Policia, sempre que sigui necessari, han de:

a) Traslladar-se al lloc de la infracció; procedir a tota constatació material, i fer, quan escaigui, el reportatge fotogràfic o audiovisual corresponent; fer-se assistir per persones amb competència especial, requerides a aquest efecte; prendre declaració a tota persona susceptible d'aportar indicacions; procedir a les perquisicions necessàries amb el consentiment previ i signat de la persona que ocupi el lloc i sempre amb l'obligació de notificar-li prèviament el dret que té de negar-s'hi.

En cas de negativa o d'absència de la persona interessada, la policia necessita autorització escrita del batlle.

L'autorització del batlle ha de concretar els domicilis o les dependències on s'han d'efectuar els escorcolls i raonar la conveniència de l'escorcoll que s'ha de practicar. L'autorització es presenta a qualsevol persona que ocupi el lloc o les dependències. En cas d'absència de l'ocupant, l'escorcoll s'ha de practicar en presència d'un secretari judicial que n'aixequi acta amb la llista de tots i cada un dels documents i béns intervinguts. Excepcionalment i per raons d'urgència, l'escorcoll es pot practicar sense la presència del secretari judicial, amb l'autorització verbal prèvia del batlle, que haurà de raonar l'autorització amb posterioritat.

b) Retenir totes les peces i els objectes que es refereixin a la infracció, en particular les armes i els instruments que han servit o eren destinats a perpetrar-la, i també tot allò que sembli haver estat producte de la infracció o que en pugui constituir un indici. Els objectes intervinguts s'han de precintar i s'han d'adjuntar a les diligències practicades, juntament amb l'inventari complet. Quan pel seu volum o per altres característiques els béns requisats no puguin adjuntar-se a l'expedient, se n'ha de fer la llista corresponent indicant el lloc on es troba cadascun i la persona que se'n fa càrrec, i els béns han de quedar a disposició judicial. El precinte de tots els béns intervinguts pot ser aixecat únicament pel batlle o el tribunal. Als béns que no tinguin interès per a la causa se'ls ha de donar, al més aviat possible, el destí a què fa referència l'article 79.

Fins i tot en cas que la policia no hagi tingut temps material d'examinar tots els objectes retinguts, aquests objectes s'han de lliurar al batlle, llevat que, mitjançant l'aute raonat corresponent, el batlle autoritzi la policia a examinar-los per un termini màxim de deu dies, sense perjudici que posteriorment s'acordi la pràctica d'una prova pericial d'acord amb el que disposen els articles 80 i següents.

c) Entrar en un domicili o en un altre lloc i escorcollar-lo quan un delinqüent immediatament perseguit s'hi amagui o s'hi refugii, o bé sigui sorprès in fraganti en la comissió d'un delict. Si es procedeix a una perquisició s'han de complir les formalitats previstes als punts a) i b) anteriors.

d) Intervenir les comunicacions telefòniques, telegràfiques, postals o altres, amb autorització judicial prèvia, en les condicions previstes a l'apartat segon de l'article 87.

e) Procedir als enregistraments tècnics audiovisuals oportuns, amb la prèvia i corresponent autorització judicial motivada.

2. L'obtenció de qualsevol prova que pugui afectar la integritat o la intimitat de la persona investigada requereix la prèvia autorització judicial motivada en cas de negativa o manca de consentiment exprés. S'exceptuen d'aquesta obligació, sempre que no hi hagi risc per a la salut ni comportin un tracte cruel, inhumà o degradant:

- Les rodes de reconeixement.
- Els exàmens dactiloscòpics o altres exàmens antropomòrfics.
- L'escorcoll personal, de les pertinences o del vehicle, sempre que no constitueixi el domicili del sospitós.
- La inspecció i l'examen corporals que no afectin a les parts íntimes del cos.

3. En el marc de les seves investigacions i d'aquelles que li siguin encomanades per l'autoritat judicial, quan les circumstàncies requereixin coneixements tècnics o científics, els agents de policia poden fer-se assistir per persones qualificades o experts.

Article 27

1. Els agents del Servei de Policia tenen l'obligació de detenir:

- a) La persona que ordeni el batlle o el tribunal competent.
- b) La persona que ordeni el Ministeri Fiscal.
- c) La persona que intenti cometre un delict.
- d) El delinqüent in fraganti.
- e) La persona contra la qual hi hagi motius per creure que ha participat en la comissió d'un delict.

2. L'ordre esmentada en les lletres a i b de l'apartat anterior pot ser feta verbalment, per raons d'urgència, sense perjudici que s'hagi de formalitzar per escrit en el termini màxim de dues hores.

3. En matèria de blanqueig de diners o valors o dels delictes subjacents que l'originen, mitjançant el corresponent aute motivat, el batlle instructor pot alliberar els agents de policia de l'obligació de detenció i acordar que no es detinguin els sospitosos de la comissió del delicte, o diferir-ne la detenció, amb la finalitat d'identificar les persones implicades o d'obtenir les proves necessàries, sempre que hi hagi proporció entre l'interès de la investigació i el perill que la manca de detenció pot representar.

Article 28

Els agents del Servei de Policia, quan detinguin una persona en virtut del que disposa l'article anterior, han de posar-la en llibertat o lliurar-la al batlle que correspongui dins el termini de 48 hores.

Quan la detenció obeeixi a una ordre judicial, el Servei de Policia ha d'avisar immediatament el batlle o el tribunal que ha ordenat la detenció, el qual controla la seva oportunitat i durada, i no pot deixar sense efecte la detenció sense ordre prèvia del batlle o el tribunal competent.

En els altres supòsits previstos en el primer apartat de l'article anterior, el Servei de Policia ha d'avisar immediatament el Ministeri Fiscal, el qual controla l'oportunitat i la durada de la detenció, i no pot deixar-la sense efecte sense ordre prèvia del Ministeri Fiscal.

Article 29

El Batlle a qui es faci lliurament d'una persona detinguda ha de dictar aute de processament per ordenar la presó provisional o deixar la detenció sense efecte dins les 24 hores a partir del moment en què la persona detinguda li ha estat lliurada, després d'audiència prèvia del Ministeri Fiscal i de l'advocat, que li han d'exposar els motius en favor o en contra de la presó o la llibertat provisional.

Excepcionalment, en supòsits d'homicidi, assassinat, tortura, esclavatge, agressió o abús sexual, tràfic de drogues, segrest, tràfic d'infants, tràfic il·legal d'armes, proxenetisme, terrorisme, finançament del terrorisme, blanqueig de diners o valors, associació per atemptar contra el Principat o contra l'ordre constitucional i delictes contra la comunitat internacional, el

batlle pot prorrogar, mitjançant aute motivat, el termini esmentat al paràgraf anterior fins a 72 hores. Durant aquest termini prorrogat, la persona detinguda és ingressada a les dependències del Centre Penitenciari, en una unitat separada.

Article 30

La persona contra la qual no existeix cap indici que deixi suposar que ha comès o hagi intentat cometre una infracció penal només ha de romandre a les dependències policials o judicials el temps necessari per declarar en qualitat de testimoni.

Si de la declaració en resulten indicis de participació delictiva del testimoni en el delicte investigat o en un altre, s'ha d'aturar immediatament la declaració i procedir de la forma prevista a l'article 24 i següents del present Codi.

Article 31

Acabada l'enquesta preliminar, la totalitat de les diligències practicades han de ser trameses immediatament al batlle instructor. La tramesa de l'expedient i dels objectes personals de l'interessat no pot superar els terminis establerts a l'article 28 quan afectin una persona detinguda o s'hagi procedit a la retenció del seu permís de conducció, d'armes o una altra documentació personal.

Article 32

La intervenció del Servei de Policia en la prevenció del sumari cessa en el moment en què el batlle a qui correspon la instrucció es fa càrrec de les diligències. Això no obstant, el Servei de Policia pot continuar com a auxiliar.

Secció segona. Normes especials en cas d'accident de circulació

Article 33

Els agents del Servei de Policia, en cas d'accident de circulació, han de procedir a la pràctica de les diligències següents:

1. Demanar l'ajut d'un metge per tal de dispensar l'assistència necessària als ferits.

2. Verificar la identitat dels conductors i els passatgers dels vehicles accidentats, dels testimonis i de les víctimes, i recollir els seus testimoniats escoltant-los separatament.
3. Realitzar totes les constatacions útils per a l'esbrinament de la veritat prenent fotografies del lloc de l'accident i reconstituïnt-lo si és possible.

Aquestes constatacions s'han de fer principalment sobre el presumpte autor de l'accident (comportament, actitud), sobre les víctimes (ferides aparents, posició), sobre l'estat del lloc (perfil de la carretera, el lloc, l'enllumenat), sobre els vehicles (situació, estat general, danys soferts), sobre els senyals i els indicis (senyals de frenada) i sobre el xoc (traces de vidre, taques de sang).

4. Retenir, si cal, els vehicles, els permisos de circulació i de conduir, i els documents relatius a l'assegurança, i també tots els objectes trobats al lloc de l'accident que puguin servir per provar els fets.

5. Consignar tots els informes recollits en un atestat, i adjuntar-hi els croquis i les fotografies.

Si de resultes de l'accident no s'han produït lesions, no cal elaborar un atestat, però totes les dades recollides pels agents en cas d'intervenció han de ser conservades a disposició del batlle, per al cas que, en el futur, una de les parts intervinents presenti querella i es constitueixi en acusació privada.

Article 34

En cas de mort, els agents del Servei de Policia han de fer transportar el cadàver, després d'haver assenyalat la posició al lloc de l'accident, i han de fer-ne fotografies, si això és possible.

Article 35

Efectuades totes les diligències, els agents han de remetre al batlle, sense dilació, llur atestat i els objectes retinguts.

Capítol II. De la denúncia i de la querella

Secció primera. De la denúncia

Article 36

Tota persona que presenciï la comissió d'un delictes perseguible d'ofici o en tingui coneixement està obligada a denunciar-ho, per escrit o verbalment, davant de l'autoritat judicial o de la policia. L'autoritat judicial, el Ministeri Fiscal i el Servei de Policia han de rebre sempre les denúncies verbals o escrites que s'interposin.

Article 37

Estan exempts de l'obligació establerta a l'article anterior els sacerdots i els advocats quan coneguin els fets per raó del seu ministeri o la seva professió, i el consort o la persona amb qui l'infractor estigui unit per situació de fet equivalent i altres familiars de l'infractor fins al tercer grau de consanguinitat, afinitat o adopció.

Article 38

Els metges, els practicants, les infermeres i en general qualsevol facultatiu que, per raó de la seva activitat professional, conegui l'existència de mort, ferida o malaltia suspectes de ser conseqüència d'un fet delictiu, o fins i tot de possibles accidents, han de comunicar-ho immediatament al Servei de Policia o als batlles.

Secció segona. De la querella

Article 39

L'acció penal únicament pot exercir-se mitjançant querella, de conformitat amb les normes següents:

1. En l'escrit d'interposició s'han d'expressar les mencions d'identitat del querellant i les del querellat de les quals es tingui coneixement, l'exposició detallada dels fets amb la seva qualificació jurídica i de les diligències que se sol·licitin, i les pretensions sobre la situació processal i els béns del querellat.
2. En el supòsit d'infraccions de calúmnia, injúria i difamació s'ha d'intentar prèviament la conciliació judicial, i quan hagin estat proferides en un judici, és necessari obtenir prèviament l'autorització del batlle o el tribunal corresponent.

3. La querella ha d'estar signada pel querellant o el seu procurador o representant, i el seu advocat. En tot cas el batlle ha de rebre amb posterioritat la declaració del querellant, si és una persona física, o del representant legal de l'entitat, si és una persona jurídica, mitjançant la comissió rogatòria corresponent o qualsevol altre mitjà al seu abast.

Presentada la querella, el batlle l'admet o la rebutja segons que els fets puguin ser o no constitutius de delictes i, en el primer cas, mana la pràctica de les diligències oportunes i exigeix, si ho creu convenient, la prestació de fiança en la quantia i la classe que es considerin necessàries.

Capítol III. De les diligències prèvies

Article 40

Quan amb els elements de fet que constin en l'atestat, en la denúncia o en la querella no se'n pot determinar la natura i les circumstàncies, les persones que hi hagin participat o el procediment oportú, el batlle ha d'instruir diligències prèvies, que han de ser registrades al llibre corresponent, i donar compte de la incoació al Ministeri Fiscal. La instrucció de les diligències prèvies s'ha d'efectuar de manera abreujada, precisa i amb celeritat.

El Batlle pot decretar per aute motivat el secret total o parcial de les diligències prèvies incoades, fins a una durada màxima d'un mes en el cas de delictes menors i tres mesos en el cas de delictes majors. L'obtenció de qualsevol prova que pugui afectar la integritat o la intimitat de les persones requereix la prèvia ordre judicial motivada i el compliment de les prescripcions legals que estableix aquest Codi per a la fase d'instrucció.

Article 41

Quan sigui manifest que els fets són clarament constitutius de delictes o contravenció penal, o que no ho són, no és procedent incoar diligències prèvies. En aquest darrer supòsit s'ha de procedir a arxivar les actuacions com a diligències indeterminades.

Article 42

1. Una vegada acabada la instrucció de les diligències, el batlle ha d'adoptar un dels acords següents:

- a) Arxivar la denúncia, no admetre la querella o decretar l'arxiu de les diligències practicades.
- b) Decretar el sobreseïment provisional d'acord amb el que disposen els articles 126 i següents.
- c) Ordenar la incoació de sumari, si el fet revesteix caràcter de delicte, o inhibir-se a favor del Tribunal de Corts, si es considera contravenció penal, sense perjudici del que disposa l'article 163.

2. Si el batlle instructor considera que a la persona encausada li pot ser aplicada una excusa absolutòria que l'exoneri de responsabilitat penal, o que concorre en aquesta persona una de les circumstàncies excloents completes previstes als apartats 4 i 6 de l'article 27 del Codi penal, després de l'informe previ del Ministeri Fiscal, pot dictar aute motivat que declari la manca de responsabilitat penal i decreti l'arxiu de les diligències practicades, sense perjudici de la responsabilitat civil que se'n pugui derivar i que ha de ser resolta per la jurisdicció civil. Contra aquest aute es pot interposar recurs d'apel·lació, d'acord amb el que disposa l'article 194.

Capítol IV. La instrucció del sumari

Secció primera. Disposicions generals

Article 43

És batlle competent durant la instrucció de les causes aquell a qui correspon per torn. A aquest efecte les querelles i les denúncies han de ser repartides pel president del Tribunal de batlles.

Article 44

Quan un batlle o un tribunal que estigui instruint o jutjant tingui coneixement, per mitjans diferents de la querella i de la denúncia, que s'ha comès un fet delictiu, només és competent en la mesura en què el fet delictiu estigui en connexió. En el cas que no sigui competent, s'ha de designar el batlle instructor que correspon per torn per instruir la causa.

Els altres tribunals només han de posar els fets en coneixement del president del Tribunal de batlles si consideren que no tenen connexió amb

els que estan jutjant, a l'efecte que es designi el batlle instructor corresponent.

Article 45

El Batlle ha d'efectuar personalment les diligències necessàries. Pot, això no obstant, fer-se auxiliar pels seus col·laboradors i els agents del Servei de Policia, sempre que no es tracti de l'interrogatori d'un processat, d'un acarament o d'un reconeixement d'identitat.

Article 46

Les parts que hagin comparegut poden intervenir, a criteri del batlle instructor, si ho sol·liciten, en totes les diligències del procediment sumarial o en les diligències prèvies. També poden tenir coneixement de les actuacions i en poden obtenir còpia a càrrec seu, llevat que s'hagi decretat el secret de les actuacions.

Durant la instrucció del sumari, el batlle, d'ofici, a proposta del Ministeri Fiscal o qualsevol de les parts, mitjançant aute motivat, pot decretar-ne el secret de la totalitat o d'una part, fent-ne peça separada en aquest darrer cas, fins a un termini de dos mesos en el cas de delictes menors i fins a un termini de sis mesos, prorrogable per aute motivat per un altre període de sis mesos, i amb l'obligació d'aixecar el secret sumarial almenys un mes abans de la conclusió del sumari.

Article 47

El batlle ha de practicar totes les diligències necessàries per aclarir i fer constar els fets i les circumstàncies, tan adverses com favorables, que puguin influir en la seva qualificació, a fi d'inquirir la veritat material i real.

En particular, ha de practicar aquelles diligències que proposi el fiscal o les parts, si no les considera inútils o perjudicials; en aquest darrer cas ho ha de motivar degudament.

El batlle pot ordenar en qualsevol moment la detenció de tota persona a la qual s'imputi la comissió d'un delicte.

Quan s'ha de practicar alguna diligència en un país estranger, el batlle lliura comissió rogatòria que es tramita pel conducte que escaigui.

Secció segona. Constatacions materials

Article 48

El batlle ha de procedir a totes les constatacions materials encaminades a completar o confirmar les que hagin efectuat els agents del Servei de Policia. Es trasllada, si ho creu convenient, al lloc, per tal d'examinar el seu estat, constatar el cos del delictes i recercar les traces materials, els indicis i les peces de convicció.

Secció tercera. Identitat de l'encausat

Article 49

S'ha de practicar el reconeixement de la persona contra la qual es dirigeixin els càrrecs, posant-la juntament amb altres de característiques exteriors semblants, a la vista d'aquell o aquells que hagin de verificar-ho.

Article 50

Quan siguin diversos els qui han de reconèixer una persona, la diligència expressada a l'article anterior es practica separatament amb cada un dels examinadors, sense que puguin comunicar-se entre ells fins a l'acabament del reconeixement.

Secció quarta. Personalitat de l'encausat

1. Antecedents judicials

Article 51

En el primer interrogatori de l'inculpat, el batlle ha de preguntar si ja ha estat condemnat anteriorment, per quina jurisdicció, en quina data, a quina pena i per quin motiu.

La mateixa informació ha de ser demanada al Registre d'Antecedents Penals.

2. Enquesta de la personalitat

Article 52

El batlle ha de procurar unir al sumari una enquesta de la personalitat dels inculpats, i també la informació referent a la seva situació material o social, especialment quan es tracti d'encausats menors d'edat, reincidents o quan se sospiti que presenten un caràcter asocial.

3. Examen mèdic i psiquiàtric

Article 53

El batlle, d'ofici o a instància de part, pot completar l'enquesta de la personalitat mitjançant un examen mèdic i psiquiàtric.

Especialment, pot ordenar aquest examen quan la naturalesa de les infraccions, les circumstàncies en què han estat comeses o bé el capteniment de l'inculpat, fan sospitar que aquest presenta un caràcter anormal.

Article 54

En matèria psiquiàtrica, el batlle, per regla general, cal que demani al pèrit que dictamini sobre:

1. Si l'examen psiquiàtric del subjecte revela anomalies mentals o psíquiques.
2. Si la infracció que se li imputa té relació amb aquestes anomalies.
3. Si el subjecte és perillós, està inclinat al delicte, o si es pot guarir o bé readaptar.

La missió dels experts pot consistir, així mateix, a examinar altres aspectes resultants més particularment de la instrucció, relacionats amb els fets de la causa, o de les indicacions facilitades pel mateix inculpat, per la seva família o pel seu defensor, o bé per l'enquesta sobre la personalitat.

Secció cinquena. Declaració de l'encausat

Article 55

Abans de la primera declaració de l'encausat, el batlle l'ha d'informar davant d'advocat dels drets que té; a més, l'encausat ha de signar conforme li ho han notificat i ha de mencionar o ratificar la designació d'advocat. Si l'encausat no n'ha designat, actua sempre l'advocat de guàrdia.

Seguidament l'advocat de l'encausat, ja sigui el lletrat de guàrdia o aquell que hagi designat, pot entrevistar-se amb l'encausat i, simultàniament, tenir accés a les actuacions practicades, llevat que se'n decreti el secret sumarial, de totes o d'una part.

Posteriorment, es pren declaració a l'encausat.

Article 56

En la primera declaració, el batlle ha de començar per assegurar-se de la identitat de l'encausat, interrogant-lo sobre els seus noms, cognoms, renom, edat, lloc i data de naixement, domicili, professió, mitjans de subsistència, nacionalitat, estat civil i situació familiar. Després ha d'informar-lo dels fets que se li imputen, llegint la declaració prestada davant la policia, si n'ha fet, i finalment rep les seves explicacions si accepta de contestar.

Article 57

El Batlle ha de fer prestar declaració a la persona encausada tantes vegades com consideri convenient per esbrinar els fets. La convocatòria de la persona encausada s'ha de fer amb una antelació mínima de 72 hores, amb avís previ, en el mateix termini, a l'advocat designat o a l'advocat d'ofici.

En cas d'urgència i mitjançant aute motivat, el batlle pot prendre la declaració, un cop efectuada la mateixa convocatòria que preveu el paràgraf anterior, però amb una antelació mínima de fins a 6 hores.

Article 58

El batlle ha de preguntar a l'encausat particularment on es trobava el dia i l'hora en què es cometé el delictes, en companyia de quines persones i en què s'ocupava; si sap qui són els autors, els còmplices o els encobridors dels fets; si té coneixement dels motius que determinaren la comissió del delictes i de les mesures que es prengueren per portar-lo a terme, i tot allò que, a més, es cregui necessari per esbrinar la veritat dels fets.

Article 59

Les declaracions s'han de redactar en presència del compareixent, que pot dictar el text, i han de portar la data de la redacció, el nom del batlle, el de l'inculpat i el de l'advocat que l'assisteix, si hi és present, o la menció de la seva absència tot i haver estat avisat. A la fi de la declaració el batlle ha d'interrogar l'inculpat sobre els aspectes que sol·liciti l'advocat.

Article 60

Les paraules ratllades, esmenades i afegides han de ser esmentades i aprovades abans de les signatures del final de la declaració.

Article 61

Si l'encausat no entén l'idioma en el qual és interrogat, el batlle ha de demanar un intèrpret, al qual ha de prendre jurament en forma legal, per tal que compleixi fidelment la seva missió.

Si l'encausat és sord-mut, se l'ha d'interrogar per escrit o per mitjà d'intèrpret o persona capaç de comunicar-se amb ell.

En ambdós casos les despeses que ocasioni la intervenció de l'intèrpret van a càrrec de l'Administració de Justícia, o formen part de les despeses judicials en cas de condemna.

Article 62

S'ha de llegir la declaració a l'encausat, que pot ratificar-la o bé sol·licitar la modificació o l'aclariment de les expressions que no corresponguin exactament a allò que ha estat declarat o que volia expressar. Se l'ha d'assabentar, igualment, del dret que té de llegir la diligència personalment.

Article 63

El batlle, l'encausat, el fiscal i l'advocat, si hi són presents, han de signar al final de cada diligència, i el secretari n'ha de donar fe. Si l'encausat es nega a signar s'ha de fer menció d'aquesta circumstància.

Article 64

La confessió de l'encausat no dispensa de practicar totes les diligències necessàries a fi d'adquirir el convenciment de la veritat de la confessió i de l'existència del delicte.

Article 65

Si la persona encausada està detinguda, la primera declaració s'ha d'efectuar dins el termini màxim de 24 hores a comptar del moment en què hagi estat posada a disposició del batlle, excepte que concorrin motius que impossibilitin la seva pràctica.

Transcorregut aquest termini, indistintament que s'hagi pogut procedir o no a la declaració de la persona encausada, el batlle ha de dictar auto de processament per decretar la llibertat o, si escau, la presó de la persona detinguda, després que, en aquest darrer cas, hagi escoltat les alegacions del Ministeri Fiscal i de l'advocat designat o de guàrdia.

Secció sisena. Declaracions dels testimonis

Article 66

El batlle pot fer citar tota persona la declaració de la qual estimi útil, i particularment el denunciant. Fins i tot es pot traslladar prop del testimoni si al testimoni li és impossible comparèixer.

Si es tracta d'una de les persones definides a l'article 144 s'han d'adoptar les prevencions previstes en aquell article.

Article 67

Tota persona, nacional o estrangera, té l'obligació de prestar declaració en qualsevol afer criminal, a fi de dir tot el que sàpiga sobre el que li preguntí l'instructor de la causa o el tribunal. S'exceptuen d'aquesta obligació les persones referides a l'article 147.

Article 68

Si el testimoni es resisteix a comparèixer o es nega a declarar, ha de ser advertit que aquest fet pot ser constitutiu d'infracció penal. En cas de

persistència en la seva negativa a declarar o a comparèixer, a més de ser conduït, en aquest darrer supòsit, davant de l'autoritat judicial, el batlle instrueix el sumari que correspongui.

Article 69

Si el testimoni resideix a l'estranger i a criteri del batlle és necessària la seva declaració, pot prestar declaració davant les autoritats judicials del país de residència, mitjançant comissió rogatòria tramesa pel conducte legal corresponent o per un altre mitjà legalment idoni.

Article 70

Els testimonis han de declarar separadament i secretament; després de prestar jurament o promesa se'ls ha d'interrogar pel que fa al nom, els cognoms, l'edat, el veïnatge, la professió o l'ofici; si coneixen o no l'encausat; si hi tenen parentiu, amistat o relació de qualsevol mena.

El batlle els ha de deixar explicar sense interrupció sobre els fets i pot exigir els aclariments convenients.

Si el batlle estima la seva presència necessària, pot convocar l'advocat de la persona inculpada i el Ministeri Fiscal, que poden assistir a la declaració dels testimonis. A la fi de la declaració poden demanar al batlle instructor que faci qualsevol pregunta que els sembli útil.

No poden ser interrogades com a testimonis les persones contra les quals hi hagi elements d'inculpació suficients.

Si de la declaració testifical es dedueixen indicis de participació delictiva del testimoni en el delicte que s'investiga o en un altre, el batlle ha d'aturar immediatament la declaració i ha de procedir a prendre-li una nova declaració d'acord amb el que disposa l'article 24 i l'article 51 i següents.

Article 71

El testimoni pot ser conduït i interrogat al lloc on hagin ocorregut els fets, on se li poden mostrar els objectes sobre els quals ha de versar la seva declaració.

Article 72

Acabada la declaració, es llegeix íntegrament a l'interessat, o la llegeix ell mateix si ha fet ús del dret que li correspon i que se li ha de fer saber, i en aquest moment té l'oportunitat de fer les observacions que estimi necessàries, les quals s'han d'afegir a la mateixa declaració.

Article 73

Si el testimoni no entén l'idioma en el qual és interrogat o si és sord-mut, s'ha de procedir de conformitat amb el que s'estipula a l'article 61.

Secció setena. Acarament dels testimonis i encausats

Article 74

Quan els testimonis i els processats entre ells, o aquells amb aquests, discordin sobre algun fet o qualsevol circumstància que tingui interès per al sumari, pot tenir lloc acarament entre els qui estiguin en discòrdia.

Article 75

El batlle ha de llegir a les persones acarades llurs respectives declaracions, ha de notar les contradiccions que en resultin i ha de rebre, finalment, les explicacions dels interessats, en una diligència que han de signar totes les parts presents.

Secció vuitena. Perquisicions i segrestos

Article 76

El batlle pot traslladar-se a tots els llocs per efectuar-hi perquisicions i realitzar el segrest dels objectes i dels documents útils per a l'aclariment de la veritat. Pot, així mateix, ordenar-ho al Servei de Policia mitjançant l'ordre judicial corresponent.

Article 77

Si la perquisició s'efectua al domicili de l'inculpat, pot practicar-se a qualsevol hora del dia o de la nit, i en presència seva, si s'hi troba.

Si s'efectua al domicili de qualsevol altre ciutadà, i excepte que el batlle ho cregui imprescindible, solament pot realitzar-se de les 6 hores a les 21 hores. L'interessat té dret a assistir-hi si es troba al domicili.

En cas d'absència de la persona interessada o de l'inculpat, o d'una persona designada per un d'ells, ha de ser-hi present el secretari judicial, que n'ha d'aixecar l'acta corresponent.

Article 78

De tota perquisició s'ha d'estendre una diligència i aixecar inventari dels objectes segrestats, amb la descripció i les característiques particulars.

Article 79

El batlle ha d'adoptar les resolucions que cregui adequades a fi de garantir la restitució dels objectes segrestats si no són d'interès per a la causa.

Igualment, una vegada identificat i valorat el producte del delicte, ha d'adoptar la resolució que cregui convenient a fi que es retorni al seu propietari per tal d'evitar causar-li més perjudici.

Secció novena. L'informe pericial

Article 80

En els casos en els quals per a l'examen d'una persona o d'un objecte es requereixi coneixement científic o artístic, el batlle, d'ofici o a instància de part, ha de nomenar un o dos pèrits si és possible, preferentment titulats, els quals han de prestar jurament o promesa de complir fidelment llur comesa.

Els honoraris pericials van a càrrec de la part que hagi proposat la prova, sense perjudici del que sigui decidit per la sentència que dicti el tribunal.

Article 81

La missió dels experts, que ha de ser precisada pel batlle, ha de quedar limitada a comprovacions materials i tècniques, i no pot comportar cap punt de dret a prejudicar.

Article 82

El batlle i el fiscal i les altres parts comparegudes, aquestes últimes amb l'autorització prèvia del batlle, poden requerir als pèrits que facin els aclariments necessaris.

Article 83

Quan les operacions del peritatge estiguin acabades, els experts han de redactar conjuntament un dictamen que ha de comprendre:

1. Descripció de la persona o la cosa que sigui objecte del peritatge, en l'estat i la manera en què es trobi.
2. Relació detallada de totes les operacions practicades pels pèrits i de llur resultat.
3. Conclusions que, a la vista d'aquestes dades, formulin d'acord amb els principis o les normes de llur ciència o art.

Article 84

Si els pèrits discrepen o tenen reserves per formular sobre les conclusions comunes, cada un d'ells ha d'indicar la seva opinió o les seves reserves, i les ha de fonamentar.

Article 85

El dictamen i els efectes objecte del peritatge han de ser lliurats al batlle dins el termini que aquest fixi.

Article 86

El batlle pot, d'ofici o a instància de part, manar un nou peritatge o un peritatge complementari.

Igualment, el batlle pot, si ho considera oportú, ordenar la pràctica d'un peritatge contradictori.

Secció desena. La recerca de les proves

1. El batlle instructor s'ha d'esforçar, fins i tot en cas d'haver confessat l'inculpat, a recollir tots els elements adequats per poder establir, si escau, la imputabilitat del delictes a l'inculpat i determinar-ne la culpabilitat o la innocència. Per fer això, ha de procedir, segons les circumstàncies, a les confrontacions al lloc; a l'ocupació de l'objecte; a l'interrogatori dels testimonis, de la víctima i de l'inculpat; ha d'ordenar els dictàmens, i finalment, ha d'examinar els indicis i les presumpcions.

2. En matèria de delictes majors, en tots els casos, i de delictes menors en el cas de corrupció o tràfic d'influències, si la pràctica d'intervencions de comunicacions telefòniques, telegràfiques, postals o altres es considera útil per a la recerca de la veritat, el batlle pot ordenar aquesta mesura en qualsevol moment de la investigació en les condicions següents:

a) L'autorització es dona mitjançant l'acte corresponent, que es notifica immediatament al Ministeri Fiscal. Se n'ha de portar un registre cronològic foliat, en el qual el batlle autoritzant ha d'anotar immediatament les decisions que adopti sobre la matèria.

b) L'acte del batlle ha de precisar el delictes major de què es tracta, les persones presumptament implicades, si n'hi ha de conegudes, així com els motius pels quals és necessari utilitzar aquest procediment, i tots els elements d'identificació de la comunicació que cal interceptar. La durada de l'escolta, que no pot excedir dos mesos, es pot renovar, per acte motivat, dues vegades en les mateixes condicions.

c) La intervenció la realitzen la persona o el servei designats pel batlle, els quals estan subjectes al secret professional, i es perllonga sota el control del batlle instructor.

d) Les cintes enregistrades, o els suports materials o informàtics on es recullen les comunicacions, han de ser totalment precintats, i units íntegrament al sumari. Els textos o els documents destinats a ser reproduïts en la vista de la causa han de ser triats de manera contradictòria amb l'acusació i la defensa pel batlle instructor o l'agent de policia judicial habilitat a aquest efecte pel batlle, i reproduïts en tota la seva extensió.

e) Les cintes no utilitzades s'han de ser conservar com a annex al sumari i, esdevinguda la resolució definitiva del cas, ja sigui per sentència condemnatòria o absolutòria, ja sigui per sobreseïment o per simple prescripció del suposat delictes, han de ser destruïdes juntament amb les utilitzades, sota el control de l'autoritat judicial.

f) Cap intervenció no pot tenir lloc quan es tracti del despatx d'un advocat o del seu domicili, sense que prèviament el batlle n'informi el degà del Col·legi d'Advocats.

3. La mesura d'intervenció telefònica pot adoptar-se per peça separada, sobre la qual pot decretar-se el secret sumarial mentre duri la causa i s'ha d'unir al sumari un cop feta la intervenció. En cas que la intervenció no aportí indicis de criminalitat i s'aixequi el secret sumarial, el batlle ha de comunicar la intervenció a l'interessat, que pot conèixer el contingut de la informació recaptada.

4. En cas que sigui necessari obtenir informació de qualsevol entitat financera o d'una persona física o jurídica sotmesa al secret professional, el batlle ho ha d'acordar per aute motivat.

5. En matèria de delictes majors, l'obtenció de qualsevol prova que pugui afectar la integritat o la intimitat de les persones investigades, en contra del seu consentiment o sense el seu consentiment, ha d'acordar-se mitjançant aute motivat, tenint present la idoneïtat i l'adequació de la mesura per a la determinació dels fets, la necessitat de la mateixa mesura de manera que esdevingui imprescindible per esbrinar els fets, i la proporcionalitat de la mesura, tenint present l'interès de la investigació, atesos els indicis obtinguts i la gravetat del delicte perseguit, i l'afectació del dret fonamental que representa, que ha de ser sempre respectat en el seu contingut essencial. L'aute ha d'indicar les persones autoritzades per a la pràctica de la prova. En cap cas no es pot acordar la realització d'una prova que comporti un risc per a la salut o constitueixi un tracte cruel, inhumà o degradant.

6. Les mateixes garanties establertes en aquest article s'han de respectar quan el titular del domicili, de la seu social o del mitjà de comunicació utilitzat per a la comissió del delicte major sigui una persona jurídica.

1. Cops i ferides

Article 88

Quan es tracti de cops i ferides o altres classes de lesions, el batlle ordena, si escau, un dictamen. Sol·licita als experts o pèrits, principalment, que manifestin o determinin:

1. La mena de cops i ferides, la seva extensió, la profunditat i la localització.

2. Com han estat produïts.

3. Si són recents o bé antics.
4. En quin ordre han estat produïts.
5. Si han estat inferits per un sol individu o per més d'un.
6. La posició de la víctima en el moment en què ha estat agredida i la del seu agressor.
7. Les conseqüències probables dels cops i les ferides.
8. La duració probable del tractament, la naturalesa, la importància i les conseqüències de les intervencions quirúrgiques que poden ser necessàries.
9. La incapacitat probable per al treball.

Article 89

El batlle ha d'ordenar al metge forense l'elaboració de l'informe corresponent, en el qual s'ha d'expressar el temps que el perjudicat ha tardat o pot tardar a quedar curat, el temps durant el qual ha estat o es preveu que estarà impedit per al seu treball habitual, i si li ha quedat o li quedarà vici, defecte, deformitat o perjudici estètic rellevant amb especificació de les seqüeles.

Article 90

En el cas de decés sospitós o violent que no sigui conseqüència d'accident de circulació, el batlle, acompanyat del secretari, s'ha de traslladar al lloc on hi hagi el cadàver, si ho creu oportú.

Immediatament el batlle ha d'ordenar el reconeixement mèdic del cadàver i la certificació de la mort. Ha de fer practicar, si ho creu oportú, l'autòpsia del cadàver, per tal d'assegurar-se de les causes i les circumstàncies de la defunció. Si el cadàver ja és enterrat pot, en tot cas, ordenar-ne l'exhumació.

Article 91

Abans de procedir a l'autòpsia s'ha de descriure amb exactitud el cadàver i verificar la seva identitat mitjançant declaracions de testimonis que hagin conegut en vida el difunt.

Si la persona interfecta no és coneguda, s'han d'especificar en la diligència de reconeixement les seves característiques o els seus trets fisonòmics i particulars, la roba i altres efectes que se li trobin per tal que pugui ser reconeguda.

Article 92

Per regla general, els metges nomenats per al dictamen, tenen l'encàrrec següent:

Procedir a l'examen i a l'autòpsia del cadàver amb vista a determinar:

1. la naturalesa dels cops i de les ferides que presenti el cadàver,
2. la causa (instruments punxents, tallants, contundents, cremades, armes de foc, etc.),
3. si les ferides són recents o bé antigues,
4. l'ordre en què han estat produïdes,
5. si han pogut produir la mort,
6. si hi ha senyals de resistència o lluita,
7. si la mort no és el resultat d'un accident o d'un suïcidi,
8. si els cops i les ferides han estat produïts per un sol o més individus, abans o després de la mort i en quines circumstàncies,
9. si la mort és resultat directe dels cops i les ferides, o bé si s'ha esdevingut a causa de certes circumstàncies que han pogut fer que les ferides adquirissin una gravetat que normalment no poden tenir (estat de salut deficient, manca de cura, etc.),
10. les posicions de la víctima i de l'agressor,
11. el moment en què es produí la mort,

12. si els talls i els esquinçaments dels vestits de la víctima coincideixen amb les ferides, i quines són la naturalesa i la direcció,

13. si la víctima presenta senyals de tortura o violació.

El batlle pot, a més, demanar al metge totes les explicacions complementàries que estimi útils, ateses les circumstàncies.

Article 93

En cas de sospita de mort per emmetzinament, el batlle, a més a més, ha d'ordenar obligatòriament l'extracció de les vísceres i la seva anàlisi. L'informe ha de precisar la categoria i la naturalesa de la cosa ingerida, la quantitat utilitzada i la manera en què s'hagi utilitzat.

Article 94

En cas de mort provocada per arma de foc, es pot ordenar un peritatge balístic.

2. Infanticidi

Article 95

En cas de presumpció d'infanticidi, el pèrit ha de determinar si l'infant nasqué amb vida; si visqué fora del si matern; el temps de la mort; si aquesta mort és natural, accidental o criminal; si l'infant ha sofert violències i si li ha estat dispensada la cura deguda. D'altra banda, s'ha de procedir, sempre que sigui possible, a l'examen de la presumpta mare.

Si és necessari, el cos de l'infant ha de ser exhumat.

3. Robatoris

Article 96

En cas de robatoris, furts o altres infraccions contra el patrimoni, cal constatar, sempre que això sigui possible, l'escalada, l'efracció, l'ús o la tinença d'armes, la utilització de la violència i els mitjans o els instruments utilitzats.

Els senyals, els indicis i les empremtes han de ser recollits en el termini més breu possible.

A més, cal establir la realitat de la infracció, i també l'existència i el valor dels objectes sostrets.

4. Incendi i explosió

Article 97

En cas d'incendi o danys per explosió, s'ha de fer constar:

1. El lloc, el temps i el mitjà d'execució.
2. L'espècie de matèria incendiària o explosiva.
3. L'extensió, l'avaluació dels danys i les circumstàncies de major o menor perill per a les persones o les coses més o menys pròximes, si el foc o l'explosió s'hagués propagat.

Article 98

En els delictes en els quals s'hagi ocasionat un dany o perill no expressat als articles anteriors, a les persones o als béns, s'ha d'esbrinar i fer constar en autes: la gravetat del perill per a la propietat, la vida, la seguretat o la salut de les persones, l'entitat dels danys soferts o que s'hagin volgut causar i la seva avaluació, i els mitjans i els instruments utilitzats.

Secció onzena. Del processament

Article 99

Quan de les diligències practicades en el sumari en resulti algun indici racional de criminalitat contra una persona determinada, s'ha de dictar aute de processament, que s'ha de notificar immediatament al processat, en una llengua que aquest compregui, i al seu advocat.

Article 100

En l'aute de processament o en una altra resolució posterior el batlle pot disposar que el processat presti fiança per assegurar les responsabilitats que puguin declarar-se procedents.

En l'aute de processament s'ha de declarar, així mateix, els responsables civils solidaris i subsidiaris de la infracció, que poden exercir el dret a la defensa actuant en el procediment a partir del moment en què se'ls hagi comunicat aquesta declaració de responsabilitat.

En el mateix aute, si no s'ha fet abans, es poden adoptar les mesures necessàries per a l'assegurament de les responsabilitats civils.

Article 101

El batlle, durant la instrucció, i oït el Ministeri Fiscal, pot deixar sense efecte l'aute de processament quan s'hagin desvirtuat els indicis de criminalitat que van justificar el processament.

Secció dotzena. Ordre de compareixença, presó provisional i llibertat provisional.

1. Ordre de compareixença

Article 102

El batlle pot ordenar la compareixença de les persones contra les quals hi hagi, al seu criteri, sospites raonables de criminalitat, les quals han de ser assistides d'advocat en la forma prevista als articles 24 i 55 del present Codi.

Quan la persona contra la qual existeixin sospites raonables de criminalitat hagi fugit o es negui a comparèixer, el batlle pot lliurar una ordre de detenció, que es pot executar en tot el territori del Principat, i de la qual es pot demanar l'execució, fins i tot fora d'aquest territori, de conformitat amb la llei.

2. Presó provisional

Article 103

El batlle pot decretar, en l'aute de processament o mitjançant aute posterior, raonant els motius d'aquesta mesura excepcional endemés

d'aquells que consisteixin en la imputació del delictes al processat, la presó provisional o l'arrest provisional, en qualsevol de les seves tres modalitats, del processat per un delictes:

1. Quan la llibertat del processat presenti un perill per a la seguretat pública, o bé el fet hagi causat alarma social.
2. Si existeixen motius, tenint en compte les circumstàncies dels fets i la gravetat del delictes i la pena assignada, per creure que el delinqüent intentarà sostreure's a l'acció de la justícia.
3. Si el delictes ha causat un perjudici a un tercer i no ha estat presentada una caució o una fiança suficient.
4. Si la detenció és necessària per a la protecció del processat o per prevenir la reiteració del delictes.
5. Si l'inculpat no compleix l'ordre de compareixença dictada pel tribunal o el batlle.
6. Si el manteniment en llibertat pot perjudicar el desenvolupament normal de la instrucció.

El batlle pot fer controlar en tot moment, mitjançant el Servei de Policia, la presència del processat al lloc assignat en cas d'arrest.

Les mesures de control monitoritzat mitjançant sistemes de vigilància electrònica no poden adoptar-se sense el consentiment previ de l'interessat, i les despeses telefòniques o d'una altra mena generades van a càrrec del processat, llevat del cas que no disposi de recursos econòmics suficients.

Article 104

Contra la resolució del batlle que acorda o denega la presó, l'arrest o la llibertat provisionals, o qualsevol mesura d'assegurament de la responsabilitat civil, pot interposar-se recurs d'apel·lació en la forma prevista a l'article 194 del present Codi.

El batlle ha d'advertir el processat i el responsable civil del dret que els atorga el present article.

Article 105

En les causes seguides per delictes de tràfic de drogues, de segrest, de tràfic il·legal d'armes, de proxenetisme, de terrorisme o de blanqueig de diners o de valors provinents dels dits delictes, així com d'associació per atemptar contra el Principat o l'ordre constitucional, el batlle, mentre duri la tramitació, pot ordenar la incomunicació dels presos durant el temps necessari per aclarir els fets, sense que pugui durar més de vuit dies. En tot cas, la incomunicació s'ha de decretar per resolució motivada.

Article 106

Fins i tot en el cas d'haver-se alçat la incomunicació, el batlle pot decretar-la novament si en la causa apareixen motius per fer-ho. En tal cas, però, la incomunicació no pot excedir tres dies.

Article 107

El pres incomunicat no pot comunicar-se amb cap persona ni rebre ni donar objectes de cap mena, si no és pel conducte o per mitjà del batlle instructor.

Article 108

El termini de presó provisional o d'arrest provisional amb control monitoritzat o sense no pot excedir quatre mesos.

No obstant això, el batlle competent pot, mitjançant resolució raonada, prorrogar aquest termini pel mateix temps, transcorregut el qual s'ha d'acordar preceptivament la llibertat provisional si es tracta de delictes menors. En cas de delictes majors, i únicament pel que fa a la situació de presó provisional, les pròrroques són de quatre mesos i no n'hi pot haver més de dues. En el cas de causes seguides pels delictes d'homicidi, d'assassinat, de tortura, d'esclavatge, d'agressió o abús sexuals, de tràfic de drogues, de segrest, de tràfic d'infants, de tràfic il·legal, d'armes, de proxenetisme, de terrorisme, de finançament del terrorisme, de blanqueig de diners o valors, d'associació per atemptar contra el Principat o contra l'ordre constitucional i pels delictes contra la comunitat internacional hi cap una tercera pròrroga. A petició del Ministeri Fiscal i atesa l'especial gravetat dels delictes perseguits, hi cap una quarta pròrroga de forma excepcional.

En tot cas, el termini de presó provisional no pot excedir la meitat de la pena màxima assenyalada al Codi penal pel delicte o pels delictes pels quals s'ha processat, tenint en compte el sistema d'acumulació de penes i el termini d'arrest no pot excedir els vuit mesos.

Tramesa la causa al tribunal jutjador, el termini de presó preventiva no pot excedir els sis mesos en cas de delictes menors i els dotze mesos en cas de delictes majors a partir de la notificació de l'acte de conclusió i, en tot cas, s'ha d'acordar preceptivament la llibertat provisional quan el termini de presó provisional arribi a la meitat de la pena màxima assenyalada al Codi penal per al delicte o per als delictes pels quals s'ha processat, tenint en compte el sistema d'acumulació de penes o, a aquella sol·licitada pel Ministeri Fiscal o per l'acusació particular en els escrits de qualificació provisional respectius.

Si es produeix apel·lació, el termini de presó preventiva no pot excedir els divuit mesos a partir de la notificació de la sentència i, en tot cas, s'ha d'acordar preceptivament la llibertat provisional quan el termini de presó provisional arribi al de la pena imposada pel tribunal de primera instància.

Si sobreve la demència de la persona encausada que es troba en situació de presó o d'arrest provisionals després de cometre el delicte, el batlle o el tribunal han de disposar el seu ingrés en un establiment adequat, del qual ha de sortir quan s'obtingui l'alta mèdica havent-ne informat prèviament l'autoritat judicial, per continuar en la mateixa situació processal anterior. L'internament suspèn els terminis establerts per a la presó i l'arrest provisionals, sense perjudici que pugui ser tingut en compte posteriorment per a l'abonament de la pena de presó o d'arrest. Contra la decisió d'internament adoptada pel batlle instructor o el tribunal es pot interposar recurs, d'acord amb el que disposen respectivament els articles 194 i 195 i següents.

3. Llibertat provisional

Article 109

El batlle pot, en qualsevol moment, decretar d'ofici la llibertat provisional.

Durant el curs de la causa, el processat pres pot, en tot moment, sol·licitar la llibertat provisional sigui al batlle instructor abans de la conclusió del sumari, sigui al tribunal competent després de l'acabament de la instrucció.

D'aquesta sol·licitud, se n'ha de donar vista al Ministeri Fiscal, el qual ha d'informar en el termini de cinc dies. El batlle o el tribunal han de resoldre conforme a dret mitjançant autèntica que es dicta dins el termini de 10 dies a comptar de la sol·licitud, hagi o no informat el Ministeri Fiscal.

Si malgrat això, i sense perjudici de les responsabilitats en què pugui incórrer el batlle o el tribunal, no han dictat resolució en el referit termini, es pot sol·licitar la mateixa petició al Tribunal d'apel·lació, que ha de resoldre en el termini de 10 dies, transcorregut el qual si no hi hagut resolució, s'ha de deixar preceptivament en llibertat el processat.

Article 110

1. El batlle pot condicionar l'efectivitat de la llibertat provisional a la prestació prèvia d'una fiança o a satisfer, excepcionalment, en el termini màxim de 24 hores, i ha de determinar la naturalesa i la quantitat que s'hagi de prestar, atesa la naturalesa del delicte, el quantum del perjudici ocasionat, la solvència i els antecedents del processat, l'interès eventual d'aquest a sostreure's a l'acció de la justícia i la repercussió social del fet.

El batlle pot en tot moment, si ha variat la seva apreciació anterior del fet o de les circumstàncies, modificar l'import de la fiança o deixar sense efecte la llibertat provisional i acordar novament la presó o una altra mesura restrictiva de drets.

2. El batlle també pot condicionar l'efectivitat de la llibertat provisional al compliment d'una o més de les obligacions següents:

- a) Justificar l'exercici d'un treball regular.
- b) Presentar-se en terminis prefixats a la Batllia o a l'organisme que el batlle determini.
- c) Abstenir-se de conduir vehicles automòbils, amb entrega del permís de conduir. En el cas que durant la instrucció de la causa es permeti a l'interessat conduir per treballar, cada dia ha de ser comptat com a mig dia de pena de retirada del permís.
- d) Abstenir-se d'assistir a llocs públics determinats o d'atansar-se o entrar en contacte amb una o més persones, o de circular o romandre en una vila o en un radi prop del domicili o el lloc de treball de la víctima o terceres persones.
- e) Romandre al domicili durant els horaris establerts pel batlle, amb o sense control monitoritzat.
- f) Romandre al Principat amb entrega, si escau, de la documentació d'identitat i el passaport, amb o sense control monitoritzat.

g) Sotmetre's a certes mesures mèdiques d'examen, tractament o cura, fins i tot en règim d'hospitalització.

h) Abstenir-se de lliurar xecs, amb entrega dels talonaris, si escau.

i) Justificar el compliment de càrregues familiars imposades legalment.

j) Abstenir-se de fer ús de cap arma, amb entrega del permís d'armes i d'aquestes armes, si escau.

En cas d'incompliment el batlle pot ordenar la presó o l'arrest immediatament.

Les mesures de control monitoritzat no poden adoptar-se sense el consentiment previ de la persona interessada, i les despeses telefòniques o d'una altra mena generades van a càrrec del processat, llevat del cas que no disposi de recursos econòmics suficients.

Article 111

Si el processat no compleix qualsevol de les condicions imposades, el batlle decreta immediatament l'ordre de presó i dóna a la fiança la destinació legal, comunicant-ho a qui l'hagi dipositat seguidament. Si aquest presenta el processat en un termini de 30 dies el batlle pot acordar el retorn de l'import de la fiança.

Secció tretzena. Fiances, embargaments i provisions per als perjudicats

Article 112

La fiança consisteix en una quantitat en metàl·lic o en una garantia bancària, sense perjudici que el batlle pugui procedir a l'embargament o al segrest d'altres béns, mobles o immobles, o crèdits, per respondre de la possible responsabilitat civil.

Article 113

La fiança prestada per respondre de la compareixença del processat serveix també per satisfer les despeses judicials causades, sense perjudici que respongui també de la responsabilitat civil, a més dels embargaments que es practiquin, d'acord amb l'ordre establert en l'article 176.

Article 114

La fiança pot ser dipositada pel processat o un tercer.

Igualment es pot disposar embargament o segrest per respondre de la responsabilitat civil sobre béns d'un tercer amb el consentiment d'aquest.

Article 115

La fiança o el seu romanent es retorna a qui l'hagi dipositat:

1. Si s'acorda la presó provisional del processat.
2. Si es dicta aute de sobreseïment o sentència absolutòria.
3. Quan s'hagi executat la sentència.

Article 116

1. Endemés de garantir les possibles responsabilitats civils, el batlle ha de disposar per mitjà d'un aute motivat l'embargament i el segrest, durant la tramitació de les diligències prèvies o del sumari, de tots els fons sobre els quals hi hagi indicis objectius suficients per creure que són els instruments utilitzats o que, en cas de temptativa punible, s'anaven a utilitzar per cometre la infracció, el producte obtingut o els beneficis que se n'hagin derivat o la seva eventual transformació o conversió posterior, a l'efecte de garantir el compliment del comís i el comís per equivalent que preveu l'article 70 del Codi penal. També pot embargar o segrestar els béns i els drets pertanyents a un tercer no responsable, llevat que aquest tercer els hagi adquirit legalment d'acord amb el que preveu l'article 70 del Codi penal i de conformitat amb les garanties i procediments previstos als articles 116 bis, 119 i 120 d'aquesta Llei.

2. A l'efecte d'aquest article s'entén per fons els actius financers; els béns de tota natura, materials o immaterials, mobles o immobles, adquirits per qualsevol mitjà, lícit o il·lícit, i els documents, títols o instruments jurídics de qualsevol forma, fins i tot l'electrònica o digital, que certifiquen un dret de propietat o un interès sobre els mateixos béns, especialment, però no exclusivament, els havers i els crèdits bancaris, els xecs de viatge, els xecs bancaris, les ordres de pagament, les accions, els títols valor, les obligacions i les lletres de canvi i de crèdit, així com els interessos, dividendes o qualsevol altre benefici que se n'hagi derivat.

3. En matèria de blanqueig de diners o valors o dels delictes subjacents que l'originen, mitjançant l'acte motivat corresponent, el batlle instructor pot disposar excepcionalment que no se'n segrestin o se n'embarguin els béns i els drets, o diferir-ne l'embargament o el segrest, i autoritzar qualsevol operació, transferència o qualsevol alienació de qualsevol bé que hauria pogut ser objecte d'un comís ulterior, amb la finalitat d'identificar les persones implicades o d'obtenir les proves necessàries, sempre que hi hagi proporció entre l'interès de la investigació i el perill que l'operació, la transferència o l'alienació o la manca d'embargament o de segrest puguin representar.

4. En matèria de falsedat de moneda, el batlle instructor pot acordar el lliurament de part de la moneda intervinguda als organismes tècnics i les autoritats competents en la lluita contra la falsificació de l'euro, d'acord amb el que disposen els articles 36 i 42 de la Llei 17/2013, del 10 d'octubre, sobre la introducció de l'euro en el marc de l'Acord monetari signat entre el Principat d'Andorra i la Unió Europea, sempre que això no impedeixi l'ús i la conservació de la moneda lliurada com a objecte de prova en el marc del procés corresponent.

5. Les mesures especificades en els dos apartats anteriors es poden aplicar per via analògica en la persecució de qualsevol altre fet delictiu.

Article 116 bis

1. La tercera persona els béns de la qual es puguin veure afectats per un comís eventual, un embargament o un segrest ha de ser informada de la substanciació del procés judicial corresponent i està legitimada per personar-s'hi a fi d'exercir el seu dret a la defensa amb els mateixos instruments processals que la persona encausada, processada o condemnada.

2. La resolució que accepta o denega la condició de part als tercers és recurrible de conformitat amb els articles 194 o 195, segons correspongui.

Article 116 ter

1. El batlle disposa immediatament la devolució al seu propietari dels objectes relacionats amb el delicte que no siguin peces de convicció ni instruments o productes del delicte, tan bon punt conservar-los i custodiar-los ja no sigui útil per a la instrucció.

2. La resta de béns es conserven en dipòsit. El batlle ha de prendre les disposicions necessàries per assegurar la conservació en bon estat dels béns embargats amb els seus productes i accessions i, si escau, en nomena un administrador.

3. El batlle pot encomanar la conservació, l'administració, l'elaboració i la conversió en diner líquid, si escau, dels fons a l'Oficina Judicial de Gestió d'Actius, l'organització, el funcionament i les facultats de la qual es determinen per reglament. El seguiment i la identificació dels fons poden ser encomanats a l'Oficina de Recuperació d'Actius del Cos de Policia, el funcionament i les facultats de la qual es determinen per reglament.

4. El batlle pot decidir que els diners o productes financers que es trobin en una entitat bancària siguin dipositats a l'Autoritat Financera Andorrana (AFA), amb la liquidació prèvia corresponent si es tracta de productes financers. Aquest dipòsit, no remunerat, ha de ser posat a disposició de l'autoritat judicial per part de l'AFA, quan sigui requerida per aquella autoritat.

5. El batlle, d'ofici o a instància de les parts o del Ministeri Fiscal, i amb l'audiència prèvia de les persones interessades, pot acordar per mitjà d'un aute motivat que els fons embargats o segrestats siguin convertits en diner líquid, i en cas de vehicles, que siguin utilitzats amb finalitats d'interès públic o social. En el cas dels fons embargats o segrestats, el batlle ha de sol·licitar instruccions al propietari. En cas que el propietari no doni les instruccions corresponents, el batlle ha de procedir a la liquidació dels fons referits. En tot cas, s'entén que el tràmit d'audiència prèvia de les persones interessades està degudament complimentat mitjançant la consulta no vinculant de la seva representació lletrada.

En cas que l'embargament o el segrest dels fons s'hagi fet en execució d'una decisió d'una autoritat judicial estrangera, a banda dels requisits anteriors, els fons només es poden convertir en diner líquid amb l'autorització prèvia de l'autoritat judicial estrangera, que s'entén obtinguda si no ha contestat dins els tres mesos següents al dia en què se li hagi enviat la sol·licitud a aquest efecte.

En cas que per mitjà d'un aute motivat s'estableixi el retorn dels fons embargats o segrestats, es retornen en l'estat en què es trobin o es retorna el valor pel qual han estat liquidats. Si s'ha produït un menyscabament anormal d'aquests fons o s'han usat, l'Estat ha d'indemnitzar la persona perjudicada per aquest menyscabament anormal i/o per l'ús esmentat.

Endemés de les prescripcions anteriors:

a) Els béns immobles no poden ser utilitzats ni convertits a diner líquid sense el consentiment del seu propietari. En cas d'embargament, llevat de la facultat de disposició, el propietari frueix de les restants facultats dominicals, sempre que ho faci sense detriment del seu valor. Quan s'hagi acordat igualment el bloqueig o embargament de tots els comptes bancaris, en el mateix aute de bloqueig o embargament s'ha d'autoritzar a l'entitat bancària que satisfaci les despeses de manteniment i conservació del bé immoble embargat que es puguin produir i que dimanin de la propietat del bé, en especial les despeses comunitàries quan n'hi hagi, d'assegurances, de drets reals de garantia i de tributs. En cas de segrest o comís provisional, els revinguts produïts per l'explotació del bé immoble han de ser dipositats en el mateix compte bancari en el que es carreguin les despeses.

b) Pel que respecta als havers i crèdits bancaris, els xecs de viatge, els xecs bancaris, les ordres de pagament, les accions, els títols valors, les obligacions, les lletres de canvi i de crèdit i altres actius financers de similar naturalesa, el batlle ha de sol·licitar instruccions al propietari. En cas que el propietari no doni les instruccions corresponents, el batlle ha de procedir a la liquidació dels actius referits. En el mateix aute d'embargament i bloqueig s'ha d'autoritzar a l'entitat bancària que satisfaci les despeses que originin el dipòsit, la custòdia i la seva conversió eventual a diner líquid.

c) Quan els fons segrestats consisteixin en vehicles, si el propietari s'ha personat en la causa i ofereix fer-se càrrec de les despeses de manteniment i conservació del vehicle, així com de les taxes corresponents, ja sigui dipositant les sumes dineràries necessàries o oferint un lloc d'immobilització, el vehicle no es pot utilitzar ni convertir a diner líquid. Altrament, quan s'hagi acordat igualment el bloqueig o embargament de tots els comptes bancaris, en el mateix aute d'embargament i bloqueig s'ha d'autoritzar a l'entitat bancària a fi que satisfaci les taxes dels vehicles que correspongui.

d) Els béns consumibles i pereixedors es poden convertir a diner líquid en tot moment, sense el consentiment del seu propietari o posseïdor, a través de subhasta.

Article 117

El batlle pot ordenar a l'administrador dels béns embargats que doni fiança de bon compliment del seu càrrec, quan no sigui el dit administrador de notòria responsabilitat. L'administrador té dret a una retribució, que fixa el batlle.

Article 118

En qualsevol moment del procediment seguit per delictes dolosos o culposos contra la integritat física de les persones o danys o incendis, el batlle o el tribunal, si escau, a instància de part, pot acordar mitjançant aute motivat, després d'haver oït les altres parts i el Ministeri Fiscal, el pagament d'una provisió de fons per atendre la víctima o les persones que en depenguin econòmicament, a càrrec dels processats i responsables civils.

Si cal fer efectives les responsabilitats pecuniàries a les quals es refereix la present secció, es procedeix per la via executiva.

Únicament es pot interposar recurs d'apel·lació contra l'aute dictat pel batlle en la forma prevista a l'article 194.

Secció catorzena. Responsabilitat de terceres persones

Article 119

El batlle pot decretar embargament o segrest sobre els béns pertanyents a terceres persones susceptibles de ser responsables civilment per raó del delicte.

Article 120

Les persones que es trobin en el cas de l'article precedent i per a les quals s'hagin adoptat mesures cautelars poden al·legar per escrit, durant la tramitació de la causa, les raons que tinguin per oposar-se a la mesura adoptada i proposar amb aquest fi aquelles proves que abonin la seva pretensió així com altres béns sobre els quals es pugui ordenar la mesura cautelar. El batlle, després de practicar les proves esmentades que cregui adequades, resol, mitjançant aute degudament motivat, sobre les pretensions formulades. Contra aquest aute pot interposar-se recurs d'apel·lació en la forma prevista a l'article 194.

Secció quinzena. Conclusió del sumari

Article 121

Practicades les diligències prèvies o sumarians adequades per a l'esbrinament del fet punible i dels seus autors, còmplices i encobridors, i l'assegurança de la responsabilitat, el batlle dóna vista del sumari al Ministeri Fiscal i a les parts, i n'entrega còpia a qui ho sol·liciti, les quals, dins un termini de quinze dies, poden sol·licitar del batlle la conclusió del sumari o la pràctica de les noves diligències que creguin convenients per completar la instrucció.

Article 122

Realitzades les proves sol·licitades, o desestimades per resolució raonada, el batlle dicta aute de conclusió del sumari, que es notifica a l'acusador particular o privat, a l'actor civil, al processat i a les persones declarades responsables civils. Així mateix, es notifica al Ministeri Fiscal i es trameten els autes al tribunal competent.

Secció setzena. Entrega vigilada d'objectes delictius i agent encobert

Article 122 bis

1. El batlle instructor, o si escau el batlle de guàrdia, pot autoritzar, a demanda del director del Cos de Policia, la circulació o l'entrega de drogues tòxiques, estupefaents o substàncies psicòtropes, així com armes de foc, municions o explosius, obres d'art, moneda falsa, representacions d'infants dedicats a activitats sexuals o de les seves parts sexuals, òrgans humans, objectes o diners i valors procedents d'una operació de blanqueig de diners o valors o dels delictes subjacents que l'originen o dels delictes menors de corrupció o tràfic d'influències. Per adoptar aquestes mesures, s'ha de tenir en compte si són necessàries amb relació a la importància del delicte i amb les possibilitats de vigilància.

2. La circulació o l'entrega controlada consisteix a permetre trameses il·lícites de drogues, objectes o substàncies esmentades en el paràgraf anterior, així com de les coses o valors que les hagin substituït, i fer-ne un seguiment de la circulació, la sortida o l'entrada sense interferència que ho obstaculitzi per part de l'autoritat o dels seus agents i sota la seva vigilància. Aquesta operació té per finalitat descobrir o identificar persones involucrades en la comissió d'algun delicte en relació amb les dites drogues, els objectes o les substàncies o de prestar ajuda a autoritats estrangeres que persegueixen els mateixos fins.

3. Els funcionaris de policia han de donar compte de llur actuació de forma immediata al batlle competent.

Article 122 ter

El batlle instructor, o si escau el batlle de guàrdia, pot autoritzar a demanda del director del Cos de Policia la participació activa d'un agent encobert en els delictes relacionats amb la droga, les armes de foc, la moneda falsa, el proxenetisme, el terrorisme, la venda d'infants, la prostitució infantil i la utilització d'infants en la pornografia, el tràfic d'òrgans humans i el blanqueig de diners o valors o els delictes subjacents que l'originen o els delictes menors de corrupció o tràfic d'influències.

Aquest agent encobert ha de revestir obligatòriament la condició de funcionari de policia amb funcions de policia judicial.

Article 122 quater

Per aplicació dels dos articles anteriors, sense perjudici del que disposin els convenis internacionals sobre la matèria, el batlle competent pot condicionar l'acord donat a les autoritats estrangeres al compliment de requisits particulars en relació amb l'organització i el control de la mesura per part de les autoritats andorranes.

En tots els casos, el Servei de Policia i les autoritats judicials andorranes han de ser informats amb la màxima diligència del desenvolupament de la mesura i de tot esdeveniment que pugui tenir transcendència en l'operació.

Títol tercer. Del Tribunal de Corts quan actua en composició col·legiada

Capítol I. Actuacions prèvies del tribunal

Article 123

Un cop rebuts els autes, el president del Tribunal designa per torn el magistrat ponent o el magistrat que ha d'actuar en composició unipersonal.

En el cas que es tracti d'una causa seguida per delicte major o menor, el magistrat ponent posa de manifest els autes immediatament a la Secretaria

del Tribunal, al fiscal, a l'actor civil, al querellant, al defensor o als defensors i als tercers responsables, dins un termini conjunt de 15 dies, perquè puguin proposar:

- a) La pràctica de diligències sumarians que no hagi estat possible proposar anteriorment; que hagin estat denegades de forma improcedent, tot i haver estat proposades anteriorment, o que s'hagin admès anteriorment però no s'hagin practicat per motius no imputables a la persona sol·licitant.
- b) La pràctica de les proves que no es puguin practicar en el moment de la vista.
- c) El sobreseïment de la causa.
- d) Qualsevol altre pronunciament convenient al seu dret.
- e) L'obertura del judici oral. Quan el fiscal sol·liciti l'obertura del judici oral, en el mateix escrit ha de formular la qualificació provisional dels fets i ha de proposar les proves de les quals intenti valer-se.

Article 124

Les qüestions relatives a cosa jutjada, prescripció i amnistia s'han de resoldre en la mateixa sentència.

Article 125

Una vegada transcorregut el termini assenyalat en l'article 123, el Tribunal pot acordar:

1. Procedir al processament sol·licitat en la instrucció de la causa i denegar pel batlle. En aquest cas es revoca sense cap més tràmit l'aute de conclusió, i es retorna el sumari per practicar les diligències que siguin conseqüència de la dita resolució.
2. Revocar l'aute de conclusió del batlle. En aquest cas es mana tornar el procés al batlle perquè completi la instrucció de la causa, practiqui les diligències que s'indiquin i les altres que siguin necessàries a la vista de la pràctica de les primeres.
3. Celebrar el judici oral.
4. Sobreseure la causa.

5. Declarar el fet perseguit “contravenció penal”, a l'efecte que es designi el magistrat que ha d'actuar en composició unipersonal.

Capítol II. Del sobreseïment

Article 126

El tribunal pot acordar el sobreseïment definitiu o provisional, total o parcial.

Article 127

El sobreseïment és definitiu:

1. Quan resulti evident que el delicte no s'ha comès.
2. Quan el fet provat no constitueixi delicte.
3. Quan els processats apareguin exempts de responsabilitat penal.

Article 128

El sobreseïment és provisional:

1. Quan no resulten del sumari prou mitjans de justificació per demostrar la comissió del delicte.
2. Quan, comprovat el fet criminal, no apareguin indicis amb abast per determinar-ne els autors o els còmplices.
3. Quan, posteriorment a la comissió del delicte, sobrevingui la demència de l'encausat o una afecció física greu que li impedeixi comparèixer i exercir el seu dret de defensa, fins que recobri la salut. Si hi ha un altre encausat per raó del mateix delicte, que no es trobi en els supòsits anteriors, continua la causa pel que fa a ell.

Article 129

El sobreseïment definitiu és irrevocable i deixa fermament tancat el judici.

El sobreseïment provisional deixa el sumari obert fins a l'aparició de noves dades o comprovants, llevat del cas de prescripció.

En cas de sobreseïment definitiu o provisional, sempre que en aquests casos quedi comprovat el fet delictiu, han de ser objecte de comís els instruments utilitzats o que, en cas de temptativa punible, s'anaven a utilitzar per cometre la infracció, el producte obtingut i els beneficis que se n'hagin derivat i la seva eventual transformació posterior, d'acord amb el que disposen els apartats 1, 3 i 4 de l'article 70 del Codi penal. A aquest efecte, el procediment ha de continuar amb l'encausat o el processat, el seu representant legal o la representació dels hereus, que són considerats responsables civils directes pel que fa als béns objecte del comís, llevat que en renunciïn a la propietat, s'ha de celebrar la vista de la causa i s'ha de dictar sentència declarant o no l'existència del delicte i acordant o no el comís.

Contra aquesta sentència es pot interposar recurs d'apel·lació d'acord amb el que estableix l'article 195.

Article 130

Si el Ministeri Fiscal demana el sobreseïment i no hi ha hagut constitució en acusació particular, el tribunal ha d'acordar que es faci saber la pretensió del fiscal a les persones que puguin estar interessades a exercir l'acció penal perquè dins el termini de 15 dies puguin exercir-la si ho consideren oportú; si no ho fan, el tribunal acorda el sobreseïment.

En el supòsit que ja hi hagi constitució en acusació particular, o constituïda aquesta en mèrits del que es disposa al paràgraf anterior, s'ha de donar el termini de 15 dies per a què formuli l'escrit sol·licitant l'obertura del judici oral i en el mateix escrit formuli la qualificació provisional dels fets i proposi les proves de les quals pretengui valer-se. La manca de presentació dins el termini referit comporta el desistiment de l'acció penal i de l'acció civil en el procés penal amb la pèrdua de la qualitat de part.

Capítol III. Del judici oral

Secció primera. Disposicions generals

Article 131

Quan el tribunal mani celebrar el judici oral i la pretensió fiscal sigui revocar el sumari, el tribunal torna la causa al Ministeri Fiscal perquè sigui qualificada.

Article 132

Qualificada la causa pel fiscal, es trasllada a les parts perquè en el termini de quinze dies l'acusació particular i l'actor civil, si és el cas, formulin l'escrit de qualificació. La manca de presentació dins el termini referit comporta el desistiment de l'acció penal i de l'acció civil en el procés penal amb la pèrdua de la qualitat de part. Transcorregut el termini esmentat i traslladada la qualificació provisional de l'acusació particular i de l'actor civil, els defensors dels processats i les terceres persones civilment responsables han de formular l'escrit de qualificació corresponent en el termini de trenta dies, acompanyat de les còpies corresponents per al Ministeri Fiscal i les altres parts.

Als escrits de qualificació s'han d'esmentar:

1. Els fets que es considerin provats.
2. La seva qualificació jurídica.
3. Les persones que es consideren responsables penals, el seu grau de participació i les circumstàncies eximentes o modificatives de la responsabilitat penal que les afectin.
4. L'absolució o la pena que se sol·liciti, llevat del cas de l'actor o el responsable civil.
5. Les persones que es considerin responsables civils del delicte i la proporció interna de responsabilitat de cadascuna.
6. Les reclamacions civils que s'efectuïn.
7. Les proves que se sol·licitin.

Transcorregut el termini de trenta dies, i a manca de presentació de l'escrit de qualificació provisional per part dels defensors dels processats i/o les terceres persones civilment responsables, es considera que desisteixen de la proposició de prova, sense perjudici de la facultat del Tribunal per acordar la pràctica de les proves que consideri oportunes per proveir millor.

Article 133

Fins al moment de l'inici de les sessions del judici oral, a instància de les parts, es poden proposar testimonis i incorporar-se a la causa documents,

informes i certificacions sempre que no s'hagin pogut proposar amb anterioritat o que corresponguin a elements o circumstàncies sobrevinguts amb posterioritat a la data de conclusió del sumari.

Article 134

El fiscal, l'acusació, la defensa dels processats i del responsable civil poden demanar, abans de la celebració del judici oral, que es practiquin aquelles proves necessàries per conèixer millor els fets i que no puguin practicar-se en l'acte del judici. El tribunal pot denegar la pràctica d'aquelles proves que no consideri estrictament necessàries.

Article 135

El tribunal examina les proves proposades i immediatament admet les que consideri pertinents i rebutja les altres.

Article 136

Observada d'ofici pel tribunal o denunciada per la part abans del judici, l'existència d'obstacles de procedibilitat s'han de resoldre amb caràcter previ i amb audiència de les parts, esmenant tota actuació que s'hagi realitzat amb infracció, abús o frau de les normes processals.

Iniciat el judici sobre el fons, totes les qüestions plantejades han de ser resoltes en el tràmit de dictar sentència.

Article 137

Les actuacions del judici són dirigides pel magistrat que presideix el tribunal. Aquest disposa el que sigui necessari per a la pràctica de les proves i té totes les facultats necessàries per conservar i restablir l'ordre en les sessions i per mantenir el respecte degut al tribunal i als altres poders públics, sense perjudici de les responsabilitats penals dels infractors.

Article 138

Els debats del judici oral són públics, si bé, per causa de la naturalesa del delictes o per les circumstàncies de les persones afectades, el tribunal pot

manar que les sessions se celebrin totalment o parcialment a porta tancada.

Secció segona. De la confessió

Article 139

El tribunal ha d'interrogar sobre la identitat dels encausats, exposar l'acusació o la querella, i invitar els encausats a explicar-se sobre els fets que se'ls recrimina.

Article 140

Si l'encausat o reu pertorba l'ordre de l'audiència i, malgrat les advertències, persisteix en aquesta conducta, el tribunal pot acordar la seva expulsió durant cert temps o per tota la duració del judici, el qual tindrà lloc sense ell; tot això sense perjudici del que es disposa en la secció 6a d'aquest capítol.

Secció tercera. Dels testimonis

Article 141

Després de l'interrogatori de l'encausat i dels perjudicats, s'ha de procedir a la declaració dels testimonis.

Els testimonis que no hagin estat proposats en els escrits de qualificació i no hagin estat demanats d'ofici poden ser refusats pel tribunal.

Article 142

Els testimonis que hagin de declarar han de romandre fins que siguin cridats a prestar declaració, en un lloc per a aquest fi, sense comunicació amb cap altra persona.

Article 143

Tota persona interrogada o que dirigeixi la paraula al tribunal ha de parlar dreta, llevat d'aquelles persones a les quals el tribunal, per raons especials, dispensi d'aquesta obligació.

Article 144

Una vegada el tribunal ha manat que es presenti a declarar un testimoni, li pregunta el nom, els cognoms, l'estat, l'edat i la professió; si coneix o no els inculpats i si hi té parentiu, amistat o qualsevol altra relació. Prestat el jurament o la promesa que se li exigeix, el tribunal i, després les parts, li poden fer les preguntes que considerin més oportunes i pertinents per aclarir els fets sobre els quals declarar.

Si el testimoni és un membre del Cos de Policia o del Cos Penitenciari s'ha de mencionar únicament el seu número d'identificació. Les dades personals de l'interessat només es revelen si hi ha interès legítim o causa justificada.

Les mateixes prevencions poden aplicar-se a les víctimes definides a l'article 114 del Codi penal.

Article 145

Quan es consideri necessari, es pot procedir a l'acarament dels testimonis entre ells o amb els processats.

Article 146

Si el testimoni es resisteix a comparèixer o es nega a declarar, ha de ser advertit que aquest fet pot ser constitutiu d'infracció penal. En cas de persistència en la seva negativa a declarar o a comparèixer, pot ser conduït en aquest darrer supòsit davant l'autoritat judicial, sense perjudici de la responsabilitat penal en què hagi pogut incórrer.

Article 147

Queden dispensats de l'obligació de declarar els sacerdots i els advocats quan coneguin els fets per raó del seu ministeri o la seva professió, els ascendents i descendents en línia directa, el consort o la persona amb qui estigui unit per situació de fet equivalent i els germans del processat. Qualsevol altra dispensa per motiu de secret professional ha de ser apreciada pel tribunal.

En aquests casos el tribunal ha d'advertir els testimonis, que, si volen, poden declarar, prestant promesa o jurament.

Article 148

Quan es consideri d'importància la declaració d'un testimoni i aquest, per impossibilitat, no pugui comparèixer a declarar, el tribunal o algun dels seus membres i les parts es poden traslladar al domicili del testimoni per fer-li les preguntes oportunes.

Article 149

Els membres del tribunal, el Ministeri Fiscal i els advocats poden interrogar i fer preguntes directament a les persones que compareguin davant el tribunal. El tribunal pot, però, decidir que les preguntes es facin per la seva mediació. En tot cas, no ha de permetre que es facin preguntes capcioses que puguin induir a error.

Secció quarta. Informe pericial, prova documental i inspecció ocular

Article 150

Els pèrits, que poden ser recusats per les mateixes causes determinades a l'article 7, han de ser examinats conjuntament si són diversos i han de declarar sobre els mateixos fets, i, si per dictaminar consideren necessària la pràctica de qualsevol reconeixement, ho han de fer tot seguit al lloc adequat, amb la suspensió consegüent de la sessió durant el temps necessari.

Article 151

El tribunal ha de practicar la prova documental, examinant els llibres, els documents, els papers i les altres peces de convicció que puguin contribuir a l'aclariment dels fets o a una investigació més segura de la veritat.

Els informes i les declaracions que prestin els funcionaris de policia que hagin intervingut en la causa tenen el valor de declaracions testificals en allò que es refereixin a fets de coneixement propi o pericials, si és el cas.

Article 152

El tribunal pot practicar la prova d'inspecció ocular amb citació del Ministeri Fiscal i de les parts.

Secció cinquena. Dels informes de l'acusació i la defensa

Article 153

Practicades totes les proves necessàries, el tribunal demana a les parts que manifestin si eleven a definitives o modifiquen les seves conclusions provisionals, i després dóna la paraula, perquè puguin informar al Ministeri Fiscal i als advocats de l'acusador particular, al de l'actor civil, de les persones civilment responsables i dels processats, per aquest ordre. Acabats els informes, el president del tribunal pregunta als processats si tenen alguna cosa a manifestar i en cas afirmatiu els escolta. Seguidament es declara conclòs el judici per sentència. El secretari estén acta de l'actuació amb la màxima fidelitat possible.

Article 154

Si el tribunal entén que el fet objecte del judici ha estat qualificat pel Ministeri Fiscal o les parts amb error evident, pot formular la tesi i suggerir al fiscal i a les parts que donin el seu parer, que han d'emetre en aquell acte, llevat que sol·licitin l'ajornament de la vista de la causa; en aquest cas, es procedeix novament, d'acord amb el que disposen els articles 123 i següents, a la celebració d'una nova vista, en la qual donen la seva opinió respecte de la qualificació proposada pel tribunal.

En tot cas el tribunal imposa la pena dins els límits de la pena sol·licitada pel Ministeri Fiscal o els acusadors privats o particulars, sense perjudici que pugui qualificar diferentment, si ha formulat tesi.

Secció sisena. Del bon ordre de les sessions

Article 155

El tribunal ha d'impedir que en el curs de la sessió les parts o els seus lletrats, els testimonis o qualsevol altra persona, facin manifestacions extemporànies o impertinents, alienes als fets objecte del delictes o es falti al respecte degut al tribunal, o que s'alteri el bon ordre de la sessió.

Resta, així mateix, prohibida qualsevol mostra d'aprovació o desaprovació del públic assistent, el qual ha de guardar un rigorós silenci i respecte durant les sessions.

Article 156

Queda prohibida l'entrada a la sala del tribunal, sense autorització expressa d'aquest, d'aparells fotogràfics, de cinema, o de televisió, i d'aparells de registre gràfic, sonor o de qualsevol altre tipus.

Queda prohibida igualment la reproducció per imatges de qualsevol persona que aparegui amb les manilles, i això fins que no recaigui sentència ferma condemnatòria.

Article 157

El tribunal pot, en cas d'infracció a les normes dels dos articles anteriors, ordenar l'expulsió de l'infractor o de les persones que d'alguna manera alterin el bon ordre de les sessions, fer evacuar la sala, si escau, i disposar la continuació del judici a porta tancada, sense perjudici de la responsabilitat penal dels infractors.

Article 157 bis

Acabada la vista de la causa, el tribunal, atesa la dificultat de la causa examinada, la gravetat dels delictes objecte de la mateixa causa, i qualsevol altra circumstància digna de consideració, comunica a les parts la data en què es procedirà a la lectura de la sentència. La comunicació té efectes de citació si així ho acorda el tribunal. Excepcionalment, el tribunal pot acordar la posposició de la comunicació, i assenyalar-ne nova data, per causes justificades.

Secció setena. De la discussió i de la sentència

Article 158

El tribunal respecta el principi d'immediació i delibera en secret després de l'acabament de la vista.

Article 159

El tribunal pot, excepcionalment, abans de dictar sentència, acordar la pràctica de noves proves que consideri imprescindibles per a la resolució. En qualsevol cas, les proves practicades estan sotmeses al principi de contradicció.

Article 160

El tribunal, avaluant segons la seva consciència les proves practicades, les raons exposades per l'acusació i la defensa, i les manifestacions dels encausats, dicta sentència. El tribunal pot tenir en compte qualsevol circumstància atenuant o eximent que no hagi estat al·legada per les parts.

Article 161

La sentència s'ha d'adoptar per majoria entre els tres membres del tribunal.

Secció vuitena. Suspensió del judici oral

Article 162

El tribunal pot suspendre el judici oral per qualsevol causa que estimi justificada.

Títol quart. La jurisdicció del batlle

Capítol únic. De l'ordenança penal

Article 163

1. Quan el procediment penal se segueix únicament per contravencions penals, aquestes darreres han de ser jutjades pel procediment d'ordenança penal. També es poden jutjar mitjançant ordenança penal quan el procediment se segueixi, a més, per un delicte. Igualment poden ser jutjats pel procediment d'ordenança penal els delictes menors i els delictes majors la pena màxima prevista dels quals sigui igual o inferior a quatre anys de presó.

2. També es pot fer ús del procediment d'ordenança penal quan, a més de resoldre sobre la responsabilitat penal, s'ha de resoldre sobre la

responsabilitat civil derivada de la infracció penal. En aquest supòsit, si no se'n pot fer pronunciament en el mateix acte, la qüestió ha de ser resolta en període d'execució, en què es determinen els responsables civils, el grau de responsabilitat i les quantitats d'indemnització.

3. Per garantir el dret a la defensa, quan es tracti de delictes menors o majors, s'ha d'atribuir advocat d'ofici al responsable penal, si no n'ha nomenat, i també, sempre que concorri declaració de pobresa o insolvència, a qualsevol altra persona contra la qual es dirigeixi l'acció civil derivada del delicte. En cas que es faci ús del procediment d'ordenança penal en el moment en què un detingut és posat a disposició judicial i abans de prendre-li declaració, en lloc de l'advocat d'ofici actua l'advocat de guàrdia.

Article 164

El Batlle de guàrdia o el batlle instructor, després de revisar l'expedient policial, en qualsevol moment de la instrucció, fins i tot abans d'haver prestat davant seu declaració escrita l'inculpat, pot acordar, per ordenança penal, verbalment i sense cap altre tràmit, llevat de la consulta prèvia al Ministeri Fiscal i al lletrat defensor en relació amb els fets, les circumstàncies personals de l'interessat i la pena imposable, que s'han de manifestar també verbalment, la imposició conjunta o alternativa de les penes assenyalades per als delictes i les contravencions penals fins a un màxim de la meitat.

Article 165

1. Un cop notificada l'ordenança a la persona interessada, a les altres parts i al Ministeri Fiscal, aquest darrer i la persona interessada i les altres parts, amb consulta prèvia als lletrats respectius, en aquest mateix acte, poden formular oposició per simple manifestació davant el secretari de la Batllia.

En defecte d'oposició, l'ordenança esdevé ferma i executòria. En aquest cas es notifica en aquest mateix acte i per escrit l'ordenança penal, que ha de contenir un resum breu dels fets, la seva qualificació jurídica i la pena imposada, i es comunica, si escau, al Registre d'Antecedents Penals.

2. El batlle pot, dins el termini de cinc dies a partir de la notificació, rectificar qualsevol equivocació material, aclarir conceptes confusos o suplir eventuais omissions que s'observin en l'ordenança.

Els errors materials manifestos i els aritmètics poden ser rectificats en qualsevol moment.

Article 166

Si s'ha formulat oposició, el batlle fa constar per diligència la pena proposada pel Ministeri Fiscal i els lletrats de la persona interessada i de les altres parts, així com la pena acordada. En aquest cas, l'ordenança queda sense efecte i la causa ha de ser jutjada pel tribunal que correspongui, després de practicar la instrucció si es tracta de delictes. Si el batlle actua en funcions de guàrdia, després de practicar les diligències que convinguin, ha de trametre l'expedient al batlle instructor que correspongui.

En qualsevol cas, les condicions de naturalesa similar a la pena proposada per ordenança que s'imposin per a la llibertat provisional del processat, han de ser aixecades d'ofici pel batlle instructor o el tribunal, com a molt tard arribat el moment en què s'hauria complert la pena proposada per ordenança, si s'hagués acceptat, tenint en compte les equivalències de penes fixades al Codi penal.

Article 166 bis

1. En el cas de les causes seguides pels delictes majors previstos als títols XI i XII, al capítol segon del títol XV i al capítol quart del títol XXII del Codi penal la pena màxima prevista de les quals sigui superior a quatre anys i igual o inferior a vuit anys de presó, el procediment d'ordenança penal únicament es pot iniciar per escrit conjunt entre el Ministeri Fiscal, l'interessat i el seu lletrat i, si escau, la representació lletrada de l'acusació particular i l'actor civil, sempre que presentin un indici suficient de l'existència del fet delictiu que no estigui basada en la confessió de l'acusat. En cas que existeixin denunciants o s'hagin identificat els perjudicats de la infracció penal i que no s'hagin constituït formalment en acusació particular o en actor civil, se'ls ha de donar trasllat de la voluntat del Ministeri Fiscal i de l'interessat d'iniciar el procediment d'ordenança penal, a l'efecte que, si ho volen, en el termini d'un mes puguin constituir-se en acusació particular o en actor civil i pronunciar-se sobre l'inici del procediment referit.

2. En el marc d'aquesta ordenança penal, el Ministeri Fiscal, l'interessat amb el seu lletrat i, si escau, la representació lletrada de l'acusació particular i l'actor civil poden establir un acord en relació amb els fets, la qualificació jurídica, les circumstàncies modificatives en cas de concórrer, la pena o les

penes que cal imposar amb els límits establerts a l'article 164, el comís, les conseqüències accessòries i, si escau, la responsabilitat civil.

3. Aquesta voluntat comuna de les parts es denomina acord i ha de ser homologada pel batlle mitjançant ordenança penal en un termini de trenta dies des de l'audiència de ratificació de l'acord.

En el cas que es practiqui la detenció de l'encausat, el procediment no es pot iniciar fins passat un termini de com a mínim quinze dies a comptar del lliurament de la persona detinguda al batlle en les condicions de l'article 29.

Article 166 ter

1. L'acord d'ordenança penal no pot tenir efectes ni constituir prova anticipada sobre les persones que no s'han sotmès a aquest procediment, com ara altres responsables penals i civils dels fets objecte del procediment, i terceres persones afectades per les mesures de comís o altres conseqüències accessòries del delict.

2. El Consell Superior de la Justícia ha de publicar anyalment a la seva web el recull de les ordenances penals acceptades en el decurs de l'any anterior i eliminar les mencions relatives a la identitat de les persones que s'hi esmentin.

Títol cinquè. Del Tribunal de Corts quan actua en composició unipersonal

Article 167

Les contravencions penals són jutjades pel Tribunal de Corts en composició unipersonal. Les persones interessades poden tenir en tot moment coneixement i còpia de les actuacions.

Article 168

El magistrat designat com a ponent fixa la data del judici i convoca els inculpats, les altres parts i els testimonis amb una anticipació mínima de 15 dies, i adverteix les parts que han de comparèixer a l'acte del judici amb les proves que vulguin aportar. El Ministeri Fiscal ha de ser informat amb la mateixa antelació de la relació dels procediments objecte del judici.

Article 169

El judici és públic i comença amb la lectura de la denúncia o els fonaments que han donat lloc a la seva iniciació; seguidament es procedeix a l'examen dels testimonis convocats i a la pràctica de les altres proves acordades d'ofici o proposades pel Ministeri Fiscal o per les parts que hagin estat acceptades. A continuació, fa ús de la paraula el Ministeri Fiscal, l'acusació privada, l'actor civil i, finalment, l'inculpat, el qual exposa ell mateix o per mitjà del seu advocat el que cregui convenient per a la seva defensa.

Article 170

Si el testimoni es resisteix a comparèixer o es nega a declarar, se l'adverteix que aquest fet pot ser constitutiu d'infracció penal. En cas de persistència en la seva negativa a declarar o a comparèixer, endemés de ser conduït en aquest darrer supòsit davant l'autoritat judicial, s'ordena la instrucció del sumari que correspongui.

Article 171

De cada judici s'ha de redactar una acta que ha de recollir de la forma més extensa i fidel possible totes les actuacions, i ha de ser signada pel secretari.

Article 172

L'absència de l'inculpat no suspèn la celebració del judici ni la seva resolució, sempre que consti que aquell ha estat citat en la forma deguda.

Article 173

Dins el termini de quinze dies el magistrat ha de dictar sentència.

Títol sisè. De les despeses processals i del destí dels objectes intervinguts

Capítol únic

Article 174

En tots els autes o les sentències cal resoldre sobre el pagament de les despeses processals i sobre el destí dels objectes intervinguts d'acord amb l'article 70 del Codi penal.

En cas de sentència absolutòria per extinció de l'acció penal o per exclusió de la responsabilitat criminal, sempre que en aquests casos quedi comprovat el fet delictiu, han de ser objecte de comís els instruments utilitzats o que, en cas de temptativa punible, s'anaven a utilitzar per cometre la infracció, el producte obtingut i els beneficis que se n'hagin derivat i la seva eventual transformació posterior, d'acord amb el que disposen els apartats 1, 3 i 4 de l'article 70 del Codi penal.

Contra aquesta sentència es pot interposar recurs d'apel·lació d'acord amb el que estableix l'article 195.

Article 175

Poden fer-se els pronunciaments següents sobre el pagament de les despeses processals:

1. Declarar-les d'ofici.
2. Fixar la part que correspongui a cada un dels condemnats, i declarar la solidaritat, si escau.
3. Condemnar el querellant particular o l'actor civil.

El pagament de les despeses judicials no pot imposar-se als processats que hagin estat absolts.

Article 176

Si els béns del condemnat no són suficients per cobrir totes les responsabilitats pecuniàries, aquestes han de ser satisfetes per l'ordre següent:

1. La reparació dels danys i la indemnització del perjudici.
2. Les despeses judicials.
3. Les multes.

Article 177

Els efectes de comerç il·lícit intervinguts es poden vendre, si d'això no se'n deriva cap perill; altrament, s'han de destruir o inutilitzar.

Quan els efectes intervinguts siguin de comerç lícit s'han de vendre en pública subhasta.

Títol setè. De les resolucions judicials i altres actuacions

Capítol I. De les providències, els autes i les sentències

Article 178

Les resolucions judicials que poden adoptar-se són providències, autes i sentències.

Article 179

Les providències han de contenir la resolució del batlle o el tribunal, la data en què s'acordin, la rúbrica del batlle o dels magistrats i la signatura del secretari. Els autes s'han de redactar fonamentats en resultants i considerants concrets i limitats, els uns i els altres, a la qüestió que es decideixi. Els autes susceptibles de recurs han d'indicar el tipus de recurs i el termini en què es pot interposar.

Article 180

Les sentències s'han de dictar d'acord amb les normes següents:

1. S'ha d'expressar el lloc i la data en què es dicta la resolució, els fets que hagin donat lloc a la formació de la causa, el nom i els cognoms dels processats, consignant els renoms o motius amb els quals hagin estat coneguts, llur estat, nacionalitat, domicili, ofici o professió i altres circumstàncies que hagin figurat en la causa.

2. S'han de consignar en resultants els fets que es considerin provats i estiguin relacionats amb les qüestions que s'hagin de resoldre en el jutjament.

3. S'han de consignar en paràgrafs que comencen amb la paraula "Considerant": 1. la qualificació legal dels fets que s'hagin estimat provats; 2. la qualificació legal de la participació que cada un dels processats hagi tingut en aquests fets; 3. la qualificació de les circumstàncies agreujants i atenuants; 4. la qualificació legal dels fets provats en relació amb la responsabilitat civil en què hagin incorregut el processat o les altres persones que hi estiguin subjectes i la que correspongui a les resolucions que hagin de dictar-se sobre les despeses judicials.

4. S'han d'esmentar les disposicions legals que es considerin aplicables i pronunciar el jutjament condemnant o absolutent el processat o els processats pel delictes o els delictes que hagin estat objecte del procés, i imposant la pena que correspongui.

Article 181

1. La sentència ha de resoldre igualment:

a) Sobre les qüestions a què fa referència l'article 124, sobre el comís i les altres conseqüències accessòries, i sobre la responsabilitat civil objecte del judici ordenant, si escau, la restitució i, si no és possible, la indemnització que correspongui, la reparació dels danys i la indemnització pels perjudicis morals i materials.

En matèria de falsedat de moneda, la sentència també ha de resoldre sobre la destrucció de la moneda falsa comissada i/o el seu lliurament als organismes tècnics i les autoritats competents en la lluita contra la falsificació de l'euro, d'acord amb el que disposen els articles 36 i 42 de la Llei 17/2013, del 10 d'octubre, sobre la introducció de l'euro en el marc de l'Acord monetari signat entre el Principat d'Andorra i la Unió Europea.

b) Sobre la declaració de querella calumniosa en cas que sigui procedent.

c) Sobre el pagament de despeses processals.

d) Sobre l'abonament de qualsevol mesura de caràcter personal, adoptada preventivament, per al compliment de la pena imposada, llevat de la presó provisional, que s'abona sempre.

e) Sobre la dispensa eventual d'inscripció d'antecedents penals o restricció de publicitat dels mateixos antecedents, bé sigui decretada d'ofici o bé sigui decretada a instància de part.

2. Les sentències que siguin susceptibles de recurs han d'indicar el tipus de recurs i el termini en què es pot interposar.

Article 182

El tribunal pot, dins el termini de cinc dies a partir de la notificació, rectificar qualsevol equivocació material, aclarir conceptes confusos o suplir eventuais omissions que s'observin en la sentència.

Els errors materials manifestos i els aritmètics poden ser rectificats en qualsevol moment.

Article 183

Les sentències que es dictin per delictes de circulació han de contenir, a més, els pronunciaments següents: invalidació del permís de conduir, en cas de condemna a la seva retirada definitiva; abonament total pel compliment de la condemna del temps que, durant la substanciació de la causa, hagi estat impedit el processat de l'ús de l'esmentat permís; retenció del permís de conduir pel temps que amb aquest abonament li falti per complir, i devolució del permís de conduir en cas d'absolució.

Article 184

No poden ser objecte de publicació sense l'autorització expressa del tribunal:

- a) Els actes o qualsevol altra actuació processal.
- b) Les deliberacions interiors dels tribunals o les impressions personals de funcionaris de justícia.

En cap cas no poden fer-se comentaris sobre els debats, les actuacions i les resolucions dels tribunals, excepte les de caràcter tecnicojurídic. Tampoc no pot fer-se cap comentari que atempti contra l'honor i la dignitat dels tribunals, dels seus membres o de les parts, o de qualsevol altra persona que hagi intervingut en l'audiència.

Capítol II. De les notificacions i les citacions

Article 185

Els autes i les providències judicials han de ser notificats dins el termini de 15 dies a comptar de la data en què han estat dictats, o abans, si el batlle o el tribunal així ho ordenen.

Article 186

Les notificacions s'efectuen mitjançant el lliurament d'una còpia o una fotocòpia autèntica de la resolució, on han de constar el dia, l'hora i el lloc en què es practiqui la diligència esmentada, amb la signatura de la persona que rep la notificació, sota la fe del secretari. Quan la notificació s'efectuï al domicili de les parts, el secretari pot delegar el nunci per portar-la a la pràctica.

La notificació a persones residents a l'estranger es pot efectuar mitjançant la comissió rogatòria corresponent. També és vàlida la notificació si s'ha efectuat per carta certificada amb acusament de recepció per part de la mateixa persona interessada si les autoritats del país de residència no s'oposen a aquesta forma de notificació, sense perjudici del que disposin els convenis internacionals sobre la matèria.

La notificació es pot efectuar al domicili de l'advocat de la persona interessada, si aquesta darrera ha procedit prèviament a designar-lo a aquest efecte, llevat que l'advocat renunciï posteriorment a la representació i la defensa de la persona interessada. Si l'advocat ha estat designat pel torn d'ofici, pot sol·licitar al batlle o el tribunal competent que efectuï la notificació a la persona interessada pels altres mitjans establerts en aquest article, si al·lega la impossibilitat manifesta de posar en coneixement de la persona interessada el fet de la notificació i el contingut de la resolució notificada.

La notificació a persones en parador desconegut pot efectuar-se igualment mitjançant edicte.

Article 187

Quan no es trobi la persona objecte de la notificació, s'ha de lliurar la còpia de la resolució a qualsevol persona major d'edat de la casa, començant per la més caracteritzada i en defecte d'aquesta la resolució es notifica mitjançant edicte.

Si la persona requerida es nega a signar, se'n fa esment en la mateixa diligència de notificació i se l'adverteix que l'incompliment de l'obligació d'entregar la còpia de la resolució a l'interessat pot comportar responsabilitats penals.

Article 188

En la diligència s'ha de fer constar l'obligació, per part d'aquell que rep la còpia, de lliurar-la a qui havia de ser notificada, tan bon punt retorni al seu domicili, i també que l'incompliment pot comportar responsabilitats penals.

Article 189

Les sentències són notificades pel magistrat o per un membre del tribunal que les ha dictat. Per mandat de cada un d'ells la notificació pot ser feta per un secretari del tribunal. La notificació es fa mitjançant lectura i lliurament de còpies en acte públic, la qual cosa s'ha de fer constar mitjançant diligència.

Article 190

Les citacions als testimonis, els pèrits i les altres persones que hagin de comparèixer en la causa, la compareixença de les quals es consideri necessària o convenient per a la prossecució de la causa, les fa el secretari o el nunci amb les mateixes formalitats establertes a l'article 185 i següents per a les notificacions.

A la cèdula de citació cal expressar, a més, que en cas de no comparèixer, l'interessat podrà ser conduït per la força pública, sense perjudici de la responsabilitat penal en què hagi pogut incórrer.

La citació a persones residents a l'estranger pot efectuar-se mitjançant la comissió rogatòria corresponent. També és vàlida la citació, si s'ha efectuat per carta certificada amb acusament de recepció per part del mateix interessat, si les autoritats del país de residència no s'oposen a aquesta forma de notificació, sense perjudici del que disposin els convenis internacionals sobre la matèria.

Article 191

La citació ha de contenir els requisits establerts per a les notificacions, i a més, els següents:

1. el termini dintre del qual ha de comparèixer.
2. el motiu pel qual se'l convoca.
3. l'advertiment que, la incompareixença pot comportar responsabilitats penals.

Article 192

Quan la notificació o la citació no hagi pogut practicar-se, s'ha d'estendre diligència fent constar el motiu pel qual no s'ha pogut practicar.

Article 193

Les persones en parador ignorat són citades mitjançant edicte.

Els edictes són publicats al Butlletí Oficial del Principat i han de contenir:

1. la designació del batlle o el tribunal que conegui de la causa.
2. els noms i els cognoms de la persona objecte de la citació.
3. el termini en què ha de presentar-se, amb advertència que, si no ho fa, serà declarada rebel.
4. la data d'expedició.
5. la signatura de l'autoritat judicial que l'expedeixi i del secretari.

Títol vuitè. Dels recursos

Capítol I. Recursos contra les resolucions dels batlles

Article 194

Contra la resolució del batlle instructor que acorda l'arxiu de les diligències, que desestima la denúncia o la querella, que estima la querella que hagi

estat impugnada al·legant vicis de capacitat de la part querellant, que decreta el secret total o parcial de les diligències prèvies o del sumari, que decreta el sobreseïment, que acorda o denega la presó o la llibertat provisional, o qualsevol mesura preventiva de caràcter personal o econòmic, o que denega el processament, es pot interposar recurs d'apel·lació en el termini dels cinc dies següents a la notificació davant el Tribunal de Corts. El magistrat designat l'admet a un sol efecte i, oït per escrit el Ministeri Fiscal i les parts dins el termini de deu dies, resol en un altre termini de deu dies tant si han emès l'informe com si no ho han fet.

Capítol II. Recurs d'apel·lació contra les resolucions dels tribunals

Article 195

Contra les resolucions a què fa referència l'article següent, dictades pel Tribunal de Corts en primera instància, i pel batlle instructor en fase d'execució de les ordenances penals, es pot interposar recurs d'apel·lació que resol la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia d'Andorra.

Article 196

Són susceptibles de recurs d'apel·lació:

- a) Les sentències que no hagin estat dictades en rebel·lia de la persona condemnada.
- b) Els autes de sobreseïment i les altres decisions que impedeixen la prossecució de la causa.
- c) Els autes que, en període d'execució de sentència o d'ordenança penal, fixin indemnitzacions de qualsevol naturalesa o resolguin sobre qualsevol incident, llevat que aquesta Llei disposi el contrari.
- d) Les resolucions revocatòries de qualsevol benefici relatiu al compliment de la condemna a què es refereixen els articles 214, 221 i 234.
- e) Les resolucions a què fa referència l'article 78 del Codi penal, així com les resolucions relatives a substitucions de mesures de seguretat, o a deixar sense efectes les suspensions i les substitucions a què fa referència l'article 77 del Codi penal.

Article 197

Estan legitimats per interposar el recurs d'apel·lació, el Ministeri Fiscal, les parts del procés o, eventualment, els seus drethavents.

Els actors civils només poden interposar recurs en relació amb les resolucions que afectin les seves pretensions.

Article 198

El recurs d'apel·lació té efectes suspensius respecte a l'objecte del mateix recurs.

Això no obstant, la persona condemnada continua en la mateixa situació quant a la presó provisional o les condicions que afectin la seva llibertat provisional, o pel que fa a les mesures d'assegurament reals o de la responsabilitat civil, i en tot moment el tribunal competent per entendre del recurs pot modificar aquesta situació, d'ofici o a instància de part, i també pot adoptar les mesures provisionals adequades per garantir el compliment de les obligacions civils que se'n puguin deduir, i acordar provisions a la víctima d'acord amb el que disposa l'article 118.

En cas de diversos condemnats penalment en una causa, el recurs de l'un no afecta la situació dels altres, els quals no es consideren part recorreguda.

Article 199

El recurs d'apel·lació ha d'interposar-se dins els 15 dies següents al de la notificació de la resolució contra la qual es recorre, davant el mateix tribunal que l'ha dictat, mitjançant un escrit signat per un advocat i acompanyat de les còpies literals necessàries per al Ministeri Fiscal i per a cada part del procés a qui l'estimació del recurs pugui afectar, que seran considerades part recorreguda.

L'escrit ha de contenir les proves que es proposin, els motius en què el recurrent basa el seu recurs i la súplica que es formuli pel cas que el recurs sigui estimat, dins els límits de les peticions efectuades davant el tribunal de primera instància.

La designació d'advocat, sigui per les parts, sigui d'ofici davant el tribunal que ha dictat la resolució contra la qual es recorre, continua produint efectes durant el recurs, salvat el cas de nova designació.

Article 200

Interposat el recurs, el tribunal que ha dictat la resolució contra la qual es recorre remet la totalitat dels autes al tribunal competent, entrega una còpia del recurs al Ministeri Fiscal i a les altres parts, i els cita perquè en el termini de quinze dies compareguin davant el tribunal competent.

Dins el termini de la citació el Ministeri Fiscal i les altres parts poden oposar-se al recurs i a les proves sol·licitades davant el mateix tribunal competent.

Article 201

A la recepció de les actuacions el tribunal competent designa magistrat ponent i, transcorreguts els terminis a què fa referència l'article anterior, dicta l'auta corresponent:

1. Acordant o denegant la pràctica d'aquelles proves proposades que han de realitzar-se abans de la vista o, si no n'hi ha,
2. Assenyalant la data i l'hora de celebració de la vista del recurs dins els trenta dies següents, i acordant o denegant, ensems, les proves proposades que han de practicar-se durant la vista.

La notificació de la resolució té efectes de citació a les parts per a la celebració de la vista, si és el cas.

Només poden practicar-se les proves que se sol·licitin i que:

- a) No hagi estat possible proposar en primera instància;
- b) Hagin estat improcedentment denegades, tot i haver estat proposades;
- c) S'hagin admès i no s'hagin practicat per causes no atribuïbles al recurrent.

Nogensmenys, excepcionalment, el tribunal pot, si ho considera transcendent per a la resolució de la causa, acordar la reproducció de totes o una part de les proves testificals o d'acarament ja practicades en primera instància i la pràctica d'aquelles altres proves que consideri necessàries, sempre que les hagi sol·licitat almenys una part.

Article 202

El recurrent pot desistir del recurs, ja sigui expressament o ja sigui per incompareixença el dia de la vista. En cas d'haver-hi altres recursos, el procediment d'aquests segueix el seu curs. En cas contrari, la resolució objecte de recurs esdevé ferma i s'imposa el pagament de les costes al particular recurrent.

La vista és pública llevat del cas que el tribunal ordeni que se celebri totalment o parcialment a porta tancada, atesa la naturalesa del delictes.

El condemnat té dret a comparèixer a la vista, i a aquest efecte se l'ha d'informar del dia i l'hora de la celebració; també té dret que se li faciliti un intèrpret, si escau, i a tenir la darrera paraula. La incompareixença del condemnat, llevat que al·legui causa justificada a criteri del tribunal, no suspèn la celebració de la vista ni la resolució del recurs.

La vista comença amb la pràctica de les proves admeses i continua amb els informes, en primer lloc, del fiscal o de l'acusació particular o privada o de l'actor civil si han interposat recurs, o de l'advocat del recurrent en cas contrari. En cas d'haver estat interposats diversos recursos, el tribunal concedeix un sol torn d'intervenció a cada part, i s'intervé en l'ordre següent: el Ministeri Fiscal, si és recurrent; les acusacions particulars o privades, si són recurrents, per ordre de data d'interposició dels recursos; els actors civils, si són recurrents, per ordre de data d'interposició dels recursos i, en darrer lloc, els advocats dels condemnats recurrents també per ordre de la data d'interposició dels recursos. Finalment intervenen les parts recorregudes que no hagin formulat recurs.

El tribunal pot fer aclarir o puntualitzar qualsevol punt o qüestió que consideri d'interès per a la decisió.

A la fi es concedeix la paraula al condemnat si hi és present.

Són aplicables les normes dels articles 155 i següents del present Codi pel que fa al bon ordre de les sessions.

Article 203

Les deliberacions del tribunal són secretes i la resolució s'adopta per majoria.

El tribunal resol el recurs o els recursos interposats i admesos dins els límits d'allò demanat pels recurrents. En conseqüència, el tribunal no pot agreujar la decisió recorreguda llevat de petició expressa d'un recurrent.

Contra les resolucions dels recursos d'apel·lació no s'admeten altres recursos que el d'audiència del condemnat en rebel·lia i del judici de revisió.

Títol novè. Execució de sentències i ordenances penals

Capítol I. Disposicions generals

Article 204

Tot processat absolt per la sentència ha de ser posat immediatament en llibertat, llevat que es trobi privat de llibertat per raó d'una altra causa.

Article 205

L'execució de les sentències dictades pel Tribunal de Corts correspon al magistrat designat com a ponent. Els incidents en període d'execució són resolts pel mateix tribunal.

L'execució de les ordenances penals fermes i executives correspon al batlle instructor que les ha dictat. Els incidents en període d'execució són resolts pel mateix batlle instructor.

L'execució dels treballs en benefici de la comunitat pertoca al ministeri encarregat de la justícia, sota el control del tribunal o el batlle competent.

Article 206

En compliment de la pena d'expulsió d'un estranger, el reu ha de ser lliurat al director del Servei de Policia perquè la porti a efecte.

Capítol II. Execució de les penes privatives i restrictives de llibertat

Article 207

1. Quan es tracti de compliment de penes privatives de llibertat, s'han d'adoptar les mesures necessàries perquè el condemnat ingressi en un establiment penal del Principat d'Andorra, llevat que, per convenis o acords internacionals, es disposi altrament.

Quan el condemnat compleix la pena en un establiment penitenciari estranger, li són d'aplicació les normes d'aquest centre.

2. Quan en aplicació d'un conveni o un acord internacional, un nacional andorrà condemnat per un tribunal estranger a una pena privativa de llibertat és traslladat al Principat d'Andorra per complir la part de la pena que li resta, aquesta s'executa d'acord amb les disposicions següents:

a) Quan el nacional condemnat arriba al territori andorrà, la policia el presenta davant el batlle de guàrdia, que procedeix a l'interrogatori d'identitat en presència de l'advocat que hagi designat o el de guàrdia i ordena el seu empresonament. En cas que no sigui possible efectuar l'interrogatori de forma immediata, el condemnat és conduït al Centre Penitenciari per un termini màxim de 24 hores. Transcorregut aquest termini, el condemnat ha de ser presentat al batlle de guàrdia.

A la vista dels documents de l'acord dels estats sobre el trasllat i del consentiment prestat per l'interessat, així com de l'original o d'una còpia autèntica de la resolució per la qual s'ha condemnat la persona, acompanyats, si escau, d'una traducció oficial, el batlle de guàrdia ordena l'empresonament immediat del condemnat i n'informa el president del Tribunal de Corts i el Ministeri Fiscal.

b) La condemna pronunciada a l'estranger és, de conformitat amb el conveni o l'acord internacional, directament i immediatament executòria sobre el territori nacional respecte de la part que resta per complir en l'estat estranger.

Malgrat això, quan la pena imposada sigui, per la seva naturalesa o per la seva durada, més rigorosa que la pena prevista per la llei andorrana pels mateixos fets, el Tribunal de Corts pot, d'ofici, a instància del Ministeri Fiscal o de la persona interessada, substituir la sanció per la pena que correspongui d'acord amb la legislació andorrana o reduir aquesta pena al màxim legalment permès. A aquest efecte, el Tribunal de Corts acorda l'obertura del judici oral, que se celebra de conformitat amb les disposicions del present Codi, i determina la naturalesa dels fets i la durada de la pena a executar.

c) La resolució del Tribunal de Corts és immediatament executòria, això no obstant, contra aquesta es pot interposar recurs d'apel·lació que resol la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia d'Andorra.

d) El temps de trasllat s'abona enterament per al compliment de la pena al Principat d'Andorra.

- e) Els incidents en període d'execució de la pena a complir al Principat són resolts pel Tribunal de Corts.
- f) El compliment de la pena al Principat d'Andorra es regeix per les disposicions del present Codi.
- g) No poden ser iniciades ni continuades accions judicials contra el condemnat, ni pot ser executada cap condemna imposada pels tribunals andorrans, pels mateixos fets que hagin motivat el trasllat en aplicació d'un conveni o un acord internacional.

3. Quan un conveni o un acord internacional exigeix el consentiment del condemnat estranger que compleix al Principat d'Andorra una pena imposada per un tribunal andorrà, per ésser traslladat a l'estat d'execució, correspon al president del Tribunal de Corts o al seu delegat rebre el consentiment de l'interessat en presència del seu lletrat. S'ha d'assegurar del caràcter realment voluntari d'aquesta decisió i de que el condemnat és plenament conscient de les conseqüències jurídiques que se'n deriven.

A la vista d'aquest consentiment, el president del Tribunal de Corts o el seu delegat, dicta un aute que es notifica a les parts i es tramet al Ministeri d'Interior i al Ministeri de Relacions Exteriors als efectes oportuns.

Abans d'efectuar qualsevol trasllat, les autoritats andorranes han de permetre a l'estat d'execució de verificar, per mitjà d'un cònsol o de qualsevol funcionari designat a l'efecte, i amb l'acord previ dels dos estats, que el consentiment reuneix els requisits esmentats més amunt.

En tots els casos, un cop adoptada pel Govern la decisió d'autoritzar el trasllat, el president del Tribunal de Corts, a instància del Ministeri Fiscal acorda la sortida de la persona interessada del Centre Penitenciari i el seu lliurament als agents encarregats de traslladar-la. L'organització i la realització del trasllat del condemnat va a càrrec del Ministeri d'Interior en col·laboració amb el Ministeri de Relacions Exteriors.

Article 208

El compliment a Andorra de les penes privatives i restrictives de llibertat s'ajusta al que disposen les lleis especials i els reglaments corresponents. En matèria de privació del permís de conduir, el tribunal o el batlle competent per executar la sentència o l'ordenança penal pot fer ús de les facultats que l'article 110.2.c atorga al batlle instructor.

S'ha d'abonar enterament el temps de presó preventiva, el temps d'arrest i el temps de privació de permís d'arma o de conduir que s'hagi efectuat durant la instrucció de la causa, tenint en compte, si escau, el que es disposa a l'article 110.2.c i les equivalències següents:

- Un arrest de temps festiu al Centre Penitenciari equival a dos dies de presó, o a un si s'ha complert al domicili.
- Dos dies d'arrest nocturn o parcial diari al Centre Penitenciari equivalen a un dia de presó, o a mig si s'ha complert al domicili.
- Dos dies d'arrest domiciliari equivalen a un dia de presó.

Els beneficis relatius a la reducció o al compliment de les penes de presó o arrest són acumulables dins els límits previstos per la Llei.

Article 209

1. Quan es tracti de penes privatives de llibertat superiors a un mes complertes a Andorra, el tribunal o el batlle competent per executar la sentència o l'ordenança penal pot, d'ofici o a proposta del director del Centre Penitenciari, després de l'informe previ del Ministeri Fiscal, acordar una reducció de pena per bona conducta i col·laboració del pres en les activitats del Centre. Aquesta reducció no pot ser superior a 2,5 dies per mes de presó ferma o d'arrest complert al Centre Penitenciari calculats sobre la pena ferma imposada.

2. El tribunal o el batlle competent per executar la sentència o l'ordenança penal pot retirar totalment o parcialment, d'ofici o a demanda del director del Centre Penitenciari o del Ministeri Fiscal, la reducció acordada en cas d'infracció posterior del condemnat a les normes penitenciàries, o en cas de mala conducta.

3. No es pot interposar recurs contra les resolucions dictades en aquesta matèria.

Article 210

El condemnat que, en període d'execució de sentència o ordenança penal, i un cop aplicats els beneficis penitenciaris a què fa referència l'article anterior, hagi complert almenys la meitat de la pena de presó ferma, pot sol·licitar la substitució de la resta de la pena de presó que quedi per complir per la pena d'arrest domiciliari amb control monitoritzat, sempre

que la presó no hagi estat acordada per raó de delictes majors d'evasió o de comportament sexual, o relatius a la seguretat interior del Principat, a la moneda falsa, al blanqueig de diners o valors, a la salut pública, o a la vida, la integritat i la llibertat de les persones, i sempre que la persona interessada sigui resident al Principat i no hagi estat expulsada.

Contra la decisió del tribunal o el batlle competent per executar la sentència o l'ordenança penal, d'acordar o denegar la petició, no s'hi pot interposar recurs.

En cas que es constati una infracció a l'arrest domiciliari amb control monitoritzat, el tribunal o el batlle competent per executar la sentència o l'ordenança penal, d'ofici o a instància del Ministeri Fiscal, pot acordar la revocació parcial o total de la mesura, després d'audiència prèvia de les parts. Tanmateix, pot acordar immediatament la revocació provisional. En aquest cas ha de resoldre sobre la revocació definitiva en el termini màxim d'un mes, si el condemnat ha estat empresonat.

Contra la decisió adoptada no es pot interposar recurs.

Article 211

El president del Tribunal de Corts, o el magistrat que delegui, ha de visitar el Centre Penitenciari com a mínim un cop cada tres mesos o sempre que ho cregui necessari, per assabentar-se de tot el que fa referència a la situació dels detinguts o presos, i ha d'adoptar les mesures necessàries per esmenar qualsevol abús o deficiència que hagi observat.

Amb la mateixa finalitat, el fiscal general, o el fiscal adjunt que delegui, ha de fer-ho una vegada cada tres mesos i pot fer-ho sempre que ho cregui necessari.

El director del Centre Penitenciari ha d'enviar diàriament al fiscal general, als fiscals adjunts, al batlle de guàrdia, als batlles instructors, als magistrats del Tribunal de Corts i de la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia, i als secretaris judicials corresponents, la relació de les persones internades al Centre, amb especificació de les altes i baixes produïdes.

Article 212

El condemnat a arrest domiciliari o a arrest domiciliari amb control monitoritzat no pot absentar-se del seu domicili durant tot el termini fixat

pel tribunal o el batlle competent per a l'execució de la sentència o de l'ordenança penal. Aquests darrers poden fer controlar en tot moment la presència del condemnat al domicili.

Les mesures de control monitoritzat no poden adoptar-se sense el consentiment previ de la persona interessada i les despeses telefòniques o d'una altra mena generades són a càrrec seu, llevat del cas que no disposi de recursos econòmics suficients.

Article 213

En el cas d'arrest de cap de setmana o d'arrest parcial diari en dependència separada del Centre Penitenciari o al domicili propi, correspon al tribunal o al batlle competent per a l'execució de la sentència o de l'ordenança penal fixar els horaris i les condicions particulars d'execució. Quan hi hagi control monitoritzat, les despeses són a càrrec de la persona interessada llevat que no disposi de recursos econòmics suficients.

Capítol III. De la condemna condicional simple

Article 214

Contra la decisió que adopti el tribunal, en el supòsit de l'article 64.3 del Codi penal, que pot adoptar-se en la mateixa sentència o mitjançant un aute raonat posterior, o en el supòsit de l'article 63, que s'adopti en aute raonat posterior, es pot interposar recurs d'apel·lació.

Capítol IV. De la condemna condicional qualificada

Article 215

Sense contingut

Article 216

Sense contingut

Article 217

Sense contingut

Article 218

El tribunal o el batlle competent per executar la sentència o l'ordenança penal ha de comprovar, directament o per mitjà del Servei de Policia, que el condemnat respecta la condició o les condicions imposades per obtenir la seva reforma o per indemnitzar la víctima.

També pot ordenar la recollida de mostres d'orina i/o de sang a càrrec de personal sanitari, amb la finalitat de controlar el compliment de les condicions imposades.

Article 219

El tribunal o el batlle competent per executar la sentència o l'ordenança penal, d'ofici o a instància d'una part, d'acord amb el que disposa l'article 63 del Codi penal, pot modificar les obligacions imposades o bé disminuir el termini durant el qual són aplicables, després de l'informe escrit del Ministeri Fiscal, de la defensa i, si escau, de la part perjudicada.

Article 220

Sense contingut

Article 221

En cas d'incompliment de les condicions de la suspensió o en cas de manca de notificació de canvi de domicili, el tribunal o el batlle competent per executar la sentència o l'ordenança penal adopta la decisió corresponent d'acord amb el que disposa l'article 64.4 del Codi penal, després de l'audiència de les parts. Tanmateix, pot acordar immediatament la revocació provisional. En aquest cas ha de resoldre definitivament en el termini màxim d'un mes, si el condemnat ha estat empresonat.

Contra les decisions, tant provisionals com definitives, que s'adoptin es pot interposar recurs d'apel·lació.

Article 222

Sense contingut

Article 223

Sense contingut

Capítol V. De la semilibertat i de la llibertat condicional

Article 224

La semilibertat permet als presos i als condemnats a la pena d'arrest domiciliari, amb control monitoritzat o sense, fora del Centre Penitenciari o del domicili i sense vigilància contínua durant el dia, de treballar sigui com a assalariats sigui per compte propi, de seguir un tractament mèdic o cursos d'estudis o bé, amb el seu acord, d'efectuar treballs d'interès públic, amb obligació de reintegrar-se després del treball o l'activitat al Centre Penitenciari o al domicili, si així ho decideix el tribunal o el batlle competent per executar la sentència o l'ordenança penal.

Si es volen adoptar mesures de control monitoritzat, cal el consentiment previ de la persona interessada. Les despeses telefòniques o d'una altra mena generades són a càrrec seu, llevat del cas que no disposi de recursos econòmics suficients.

Article 225

Els presos beneficiaris d'aquesta situació han de reintegrar-se cada dia al Centre Penitenciari o al seu domicili, després del treball o de l'activitat que justifica la semilibertat, i romandre-hi els dies de festa o els dies durant els quals aquesta activitat no pot realitzar-se.

Article 226

L'interessat ha de portar justificants del treball o de l'activitat que pretén exercir i també una justificació del temps ocupat que permeti el control posterior de la seva situació.

Article 227

Queden exclosos del benefici de la semilibertat els condemnats que han estat objecte d'expulsió.

Article 228

El director del Cos de Policia o del Centre Penitenciari, sota la supervisió del tribunal o del batlle competent per executar la sentència o l'ordenança penal, han de controlar el funcionament de la semilibertat.

Qualsevol incompliment del règim de semilibertat ha de ser assenyalat immediatament al tribunal o al batlle esmentats, o al batlle de guàrdia.

Article 229

El tribunal o el batlle competent per executar la sentència o l'ordenança penal pot acordar la semilibertat, amb control monitoritzat o sense, en el moment de dictar la sentència, l'ordenança penal, o en període d'execució d'aquesta sentència o ordenança, quan la pena de presó ferma imposada sigui inferior o igual a sis mesos, o quan, tenint en compte la presó provisional, el ròssec de la pena de presó ferma sigui inferior o igual a sis mesos.

Article 230

El condemnat que, en període d'execució de sentència o d'ordenança penal, hagi complert almenys les dues terceres parts de la pena de presó ferma, després d'haver-se aplicat els beneficis de l'article 209 si és el cas, pot sol·licitar acollir-se al règim de semilibertat amb control monitoritzat o sense, per un termini igual a la durada de la pena que li quedi per complir, amb independència del que disposa l'article 229. També s'hi poden acollir les persones a les quals s'ha substituït la pena de presó ferma per la d'arrest domiciliari, amb control monitoritzat o sense, d'acord amb l'article 210.

Un cop acordada la semilibertat en virtut d'aquest article o de l'article 229, i havent transcorregut la meitat del termini previst per a la semilibertat, el tribunal o el batlle competent per executar la sentència o l'ordenança penal, d'ofici o a instància del pres, pot acordar-ne la llibertat condicional per un termini igual a la durada de la pena que li quedi per complir.

El tribunal o el batlle esmentats poden atorgar igualment la llibertat condicional al condemnat, hagi estat expulsat o no, quan hagi complert les cinc sisenes parts de la pena de presó ferma imposada en la sentència o l'ordenança penal, o del ròssec resultant després d'aplicar el benefici establert a l'article 209 i amb independència de si la pena de presó ha estat substituïda per la d'arrest domiciliari prevista a l'article 210. Aquest benefici també és aplicable a les penes d'arrest.

Article 231

La decisió d'acordar el règim de semilibertat o de llibertat condicional correspon al tribunal o al batlle competent per a l'execució de la sentència o de l'ordenança penal, els quals l'adopten després d'haver oït el parer del Ministeri Fiscal i del director del Centre Penitenciari, si escau.

Article 232

El tribunal o el batlle competent per executar la sentència o l'ordenança penal acorda o denega l'acolliment al règim de semilibertat o de llibertat condicional, en funció dels elements acreditatius de les possibilitats de reinserció social del condemnat.

Article 233

El tribunal o el batlle competent per a l'execució de la sentència o de l'ordenança penal que acordi el compliment de la pena en règim de semilibertat o en règim de llibertat condicional pot imposar, després d'haver oït el Ministeri Fiscal i el condemnat, una o diverses de les obligacions contingudes a l'article 62 del Codi penal.

També ha de comprovar, directament o per mitjà de l'àrea competent del ministeri encarregat dels afers socials o del Servei de Policia, que el condemnat respecta les condicions imposades.

Article 234

Si el condemnat en règim de semilibertat o en règim de llibertat condicional no observa bona conducta o no respecta les condicions particulars que li han estat imposades, el tribunal o el batlle competent per executar la sentència o l'ordenança penal, o el batlle de guàrdia, en cas

d'urgència, d'ofici o a instància del Ministeri Fiscal, poden decretar la revocació de la semillibertat o de la llibertat condicional i el seu reempresonament durant el temps que encara li falta per complir.

La decisió és adoptada, o reconsiderada si s'ha adoptat en cas d'urgència, pel tribunal o el batlle competent per executar la sentència o l'ordenança penal, després de l'informe del Ministeri Fiscal i del condemnat en un termini de cinc dies a partir de la petició, de la revocació o del reempresonament d'urgència acordat, amb audiència pública, si escau.

Contra la decisió adoptada només es pot interposar recurs si la semillibertat ha estat atorgada en la sentència o en l'ordenança penal.

Contra la decisió de revocar la llibertat condicional no es pot interposar recurs.

Capítol VI. Permís de sortida

Article 235

Excepcionalment, per raons legítimes i justificades, el tribunal o el batlle competent per executar la sentència o l'ordenança penal poden, després de l'informe del Ministeri Fiscal i del director del Centre Penitenciari, atorgar al pres un permís de sortida d'una durada màxima de cinc dies, amb les limitacions que siguin procedents i amb vigilància o control monitoritzat, si escau.

Capítol VII. Execució de les multes i les despeses judicials

Article 236

El pagament de la multa o les despeses judicials ha de fer-se en el termini de 15 dies a partir de l'endemà de la notificació de la sentència o de l'ordenança penal. Quan la persona condemnada no tingui recursos, el tribunal o el batlle competent per executar la sentència o l'ordenança penal pot autoritzar-la a fer el pagament en terminis, que han de ser fixats tenint present la seva situació.

En cas d'assistència lletrada de guàrdia o d'ofici, el tribunal o el batlle competent per executar la sentència o l'ordenança penal ha de reintegrar al Govern la suma satisfeta en concepte d'honoraris d'advocat, en els termes que prevegin les normes reglamentàries aplicables.

Article 237

En cas d'impagament de la multa o de les despeses judicials, el tribunal o el batlle competent per executar la sentència o l'ordenança penal procedeix per la via executiva.

Capítol VIII. Fixació de la responsabilitat civil

Article 238

La determinació de la responsabilitat civil en període d'execució de sentència o ordenança penal s'ajusta als tràmits següents:

- a) El tribunal o el batlle competent requereix, si escau, a les parts que aportin les proves que estimin oportunes en el termini que fixi.
- b) Seguidament dóna vista a les parts de les actuacions. A partir d'aquest moment l'acusador particular o l'actor civil tenen un termini de 15 dies per formular la seva reclamació i les manifestacions corresponents; i els responsables civils, un altre termini de 15 dies per contestar-les.
- c) Un cop transcorregut aquest darrer termini, el tribunal o el batlle competent decideix.

Capítol IX. Execució de les conseqüències accessòries

Article 238 bis

1. L'Oficina de Gestió d'Actius elabora els fons objecte de comís determinats en la sentència i el resultat es lliura a l'Administració pública, que procedeix a la seva realització. Si els fons són de comerç lícit, l'Administració pública els pot afectar directament a qualsevol dels seus serveis o departaments.
2. La declaració de dissolució i l'acord de suspensió d'activitats de la societat, l'associació o la fundació s'han de comunicar al registre corresponent.
3. Quan el tancament de l'empresa i els seus locals o establiments comporti la cessació de l'activitat autoritzada administrativament es comunica al registre corresponent.

4. Igualment, s'ha de comunicar al Govern, als comuns i a les entitats parapúbliques la decisió de privació del dret de contractar amb les administracions públiques.

Títol desè. De l'indult

Capítol únic. Disposició general

Article 239

Salvaguardada la facultat dels coprínceps establerta a l'article 46.1. a) de la Constitució, els coprínceps poden transmetre al Consell Superior de la Justícia les sol·licituds de gràcia que els hi són adreçades.

El Consell Superior de la Justícia les sotmet a l'informe del president del Tribunal de Corts i del fiscal general i, en el termini màxim de trenta dies, les actuacions són elevades als coprínceps; la resolució que recaigui és notificada pel Consell Superior de la Justícia als interessats.

Títol onzè. Procediments especials

Capítol I. Del procediment per delictes d'imprudència en accidents de circulació

Article 240

El batlle, quan la naturalesa de l'accident ho requereixi i sempre que pugui, s'ha de traslladar al lloc de l'accident per practicar les diligències d'instrucció. Ha de verificar la identitat de les persones compromeses, de les víctimes i dels testimonis i n'ha de rebre les declaracions; ha d'examinar els vehicles i els documents relatius a llur propietat i assegurança; ha d'escoltar les conclusions del metge referents a la naturalesa de les lesions i l'estat psíquic dels conductors i ha de reconstituir l'accident amb l'ajut del croquis i de les fotografies.

Article 241

El batlle pot acordar:

a) La detenció o la presó dels presumptes inculpats o la llibertat amb fiança.

- b) La intervenció dels vehicles i dels permisos de conduir i de circulació.
- c) Que no es practiqui l'autòpsia quan es pugui dictaminar la causa de la mort mitjançant un simple examen.
- d) Que es doni la deguda assistència als ferits, fent constar el lloc d'hospitalització.

Article 242

Els encausats en els delictes de circulació de vehicles de motor poden, amb l'autorització prèvia del batlle, absentar-se del Principat, fins i tot si són estrangers, sempre que deixin suficientment garantides les responsabilitats pecuniàries derivades del fet i que designin una persona o una entitat amb domicili al territori del Principat, per tal de rebre les notificacions i les citacions.

Capítol II. De la rebel·lia o contumàcia del processat

Article 243

Després d'audiència prèvia del Ministeri Fiscal, és declarat rebel:

1. El processat que, citat de forma legal, no comparegui davant l'autoritat judicial.
2. L'escàpol de la presó, on romangués en règim de presó provisional.
3. Aquell que, trobant-se en llibertat provisional, no compareix davant l'autoritat judicial el dia assenyalat.

Article 244

L'absència de l'inculpat no paralitza forçosament el sumari ni tampoc el judici davant els tribunals regularment convocats i reunits, els quals poden seguir el procediment en rebel·lia excepte quan hi hagi una impossibilitat absoluta de presentar-s'hi.

Article 245

Les citacions a comparèixer a l'audiència dels tribunals, quan l'inculpat tingui domicili conegut, es fan en la forma que disposa el capítol II del títol sisè, amb l'advertència que, si no ho fa, serà jutjat en rebel·lia.

En cas de parador ignorat, es publica un edicte amb l'advertència que disposa el paràgraf anterior i, si l'inculpat no es presenta, pot ser jutjat en rebel·lia.

Capítol III. De l'extradició

Article 246

L'extradició s'ajusta al que disposin les lleis especials.

Capítol IV. Recurs d'audiència del condemnat en rebel·lia

Article 247

Contra la sentència dictada en rebel·lia, el condemnat pot interposar recurs d'audiència, sempre que concorrin els requisits següents:

1. Que es presenti o sigui trobat.
2. Que el recurs s'interposi dins el termini de 15 dies a comptar del lliurament personal de la còpia de la sentència.

En tot cas s'ha d'informar el rebel del dret a aquest recurs.

Article 248

El recurs també pot ser promogut pel cònjuge o els parents fins al segon grau del condemnat, dintre del termini de dos mesos a partir de l'òbit del condemnat en rebel·lia; també poden interposar recurs el Ministeri Fiscal o el tribunal, d'ofici.

Article 249

El recurs es tramita d'acord amb el que disposa el segon paràgraf de l'article 254.

Article 250

La sentència dictada en rebel·lia s'executa mentre no es resolgui el recurs d'audiència. No obstant això, el tribunal en pot acordar la suspensió total o parcial, ateses les circumstàncies.

Article 251

La sentència que recaigui ha de confirmar o modificar l'anterior en tot allò que afecti exclusivament la persona jutjada en rebel·lia.

Article 252

Si el recurrent no es presenta a l'acte del judici oral, se suspèn aquest i la sentència recorreguda esdevé ferma sense possibilitat de recurs d'audiència posterior.

Capítol V. Del judici de revisió

Article 253

Les sentències fermes dictades pels tribunals, i les ordenances penals fermes i executòries dictades pel batlle instructor, poden ser objecte de recurs de revisió en els supòsits següents:

- a) Quan la resolució s'hagi fonamentat en un document o un testimoniatge declarats posteriorment falsos per sentència ferma o ordenança penal ferma i executòria.
- b) Quan la resolució sigui contradictòria amb una altra sentència ferma o ordenança penal ferma i executòria, dictada pel mateix fet delictiu, del qual només pugui ser-ne autora una sola persona.
- c) Quan, amb posterioritat a la resolució, s'arribi al coneixement d'algun fet que provi d'una manera incontestable la innocència del condemnat.
- d) Quan una sentència d'un tribunal superior concedeixi reduccions de pena o avantatges dels quals no pugui beneficiar-se un condemnat per no haver interposat recurs, malgrat que es trobi en la mateixa situació de fet que el recurrent beneficiat.
- e) Quan la resolució s'hagi pronunciat cometent un delicte de corrupció, prevaricació, violència o mitjançant qualsevol altra maquinació fraudulenta.

Article 254

En els supòsits de l'article anterior, el judici de revisió pot ser promogut pel condemnat, el seu cònjuge o els parents fins al segon grau, i també pel Ministeri Fiscal o pel mateix tribunal que ha jutjat la causa en primera instància.

La petició de revisió es trasllada al fiscal general i, amb l'informe d'aquest, el tribunal que dictà sentència decideix la procedència o la improcedència del judici. En cas afirmatiu, assenyala dia per a la celebració del judici oral i requereix a les parts que proposin i aportin les proves que estimin convenients.

En cas de declarar-se la improcedència de la revisió s'arxiven les actuacions.

Títol dotzè. Del registre d'antecedents penals

Capítol I. Objecte del registre

Article 255

L'objecte del Registre d'antecedents penals és la constatació de les condemnes pronunciades per la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia d'Andorra, pel Tribunal de Corts i pel batlle instructor o de guàrdia, quan es tracti de delictes, i de les declaracions de rebel·lia dictades pels mateixos tribunals.

Article 256

El Registre és portat per la Secretaria del Tribunal de Corts.

Capítol II. Llibres del registre

Article 257

El Registre comprèn dos llibres titulats Llibre de Condemnes Penals i Llibre de Processats en Rebel·lia.

Article 258

1. Al Llibre de condemnes penals s'hi registren les resolucions condemnatòries dictades pels tribunals i els batlles, i es fan constar en cada anotació els cognoms i el nom del condemnat, la data i el lloc de naixement, la nacionalitat, els noms del pare i de la mare, la data de la sentència o l'ordenança penal condemnatòria, les penes imposades i el número del procés penal corresponent. Les anotacions es formalitzen en vista de les resolucions respectives i són signades pel secretari judicial que correspongui.

2. No obstant el que estableix l'apartat anterior, no poden ser objecte d'anotació les resolucions dels tribunals en el marc dels processos penals que se segueixin contra persones menors d'edat, sense perjudici del que estableixi la Llei de la responsabilitat penal de les persones menors d'edat.

Article 259

Al Llibre de Processats en Rebel·lia s'hi registren les persones que es trobin en situació de rebel·lia, i es fan constar en cada anotació, sempre que sigui possible, les mateixes mencions d'identitat expressades a l'article anterior, i també la data de l'aute de processament, la data de la resolució en què es declari la rebel·lia i el número del sumari o de la causa.

Les anotacions es formalitzen a la vista de les comunicacions cursades pels batlles instructors o les resolucions corresponents del tribunal, i són signades pel secretari.

Article 260

Els llibres del Registre són foliats i segellats amb el segell del Tribunal de Corts i van encapçalats amb una diligència signada pel secretari amb el vist-i-plau del president del mateix tribunal. El tancament dels llibres es fa també amb aquestes formalitats.

Capítol III. Cancel·lació d'antecedents

Article 261

Són cancel·lades del Llibre de Condemnes Penals:

- a) Les anotacions referides a persones la mort de les quals s'hagi acreditat.
- b) Les anotacions referides a persones que hagin assolit l'edat de 80 anys.

- c) Les anotacions dels condemnats que obtinguin sentència absolutòria després d'haver interposat el recurs d'audiència del condemnat en rebel·lia o el recurs de revisió.
- d) Les anotacions dimanants de sentències que hagin quedat sense efecte per raó d'amnistia concedida pels coprínceps.
- e) Les anotacions que siguin objecte de resolució especial de rehabilitació.

Article 262

L'indult no constitueix causa de cancel·lació total ni parcial dels antecedents penals.

Article 263

La sol·licitud de rehabilitació l'ha d'adreçar l'interessat o la persona que el representi degudament al Tribunal de Corts. El tribunal, després de fer les comprovacions oportunes i oït el Ministeri Fiscal, dicta la resolució que correspongui. Si resol a favor de la rehabilitació, el mateix tribunal ha d'ordenar la pràctica de la cancel·lació.

Article 264

La cancel·lació produeix l'anul·lació de l'antecedent a què afecti.

Article 265

Les anotacions de cancel·lació d'antecedents del Llibre de Condemnes Penals es fan en compliment de la decisió judicial corresponent. Excepcionalment, quan la cancel·lació tingui per causa alguna de les previstes als apartats a) o b) de l'article 261, poden fer-se directament pel secretari.

Article 266

Les anotacions d'antecedents del Llibre dels Processats en Rebel·lia són cancel·lades en virtut de les resolucions judicials pertinents.

Article 267

Les cancel·lacions es formalitzen, sempre que sigui possible, al marge de l'anotació d'antecedents respectiva i n'expressen la causa. Són signades pel secretari del Tribunal de Corts.

Capítol IV. Publicitat del registre

Article 268

La publicitat del Registre d'Antecedents penals només pot fer-se per mitjà de certificacions, o de comunicacions adreçades als tribunals, a la Batllia o a la Fiscalia general, d'acord amb els articles següents.

Article 269

Les certificacions poden ser positives o negatives. Les primeres publiquen antecedents, les segones es limiten a constatar que la persona interessada no té antecedents.

Les certificacions només poden lliurar-se a petició d'un òrgan judicial, de la persona interessada o de la persona autoritzada per ella. Les certificacions positives comprenen tots els antecedents no cancel·lats que s'hi refereixin i constin en qualsevol dels llibres del Registre.

Article 270

Les certificacions són lliurades pels secretaris judicials del Tribunal de Corts, que també comunica, certifica o fa constar en les causes, a requeriment dels tribunals o els batlles, qualsevol anotació dels llibres del Registre.

Article 271

Els certificats d'antecedents penals caduquen al cap de tres mesos de la data de l'expedició. Aquest termini s'ha de fer constar en la certificació.

Capítol V. Rectificació del registre

Article 272

Qualsevol menció errònia que consti en els assentaments dels llibres del Registre d'Antecedents Penals pot ser rectificada d'ofici o a instància de part

per resolució del Tribunal de Corts, oït prèviament el Ministeri Fiscal. Els defectes merament formals poden ser esmenats directament pel secretari.

Títol tretzè. Processos penals contra persones menors d'edat

Capítol únic

Article 273

El procediment aplicable per a l'enjudiciament de les persones menors d'edat és el que estableix la Llei qualificada de la responsabilitat penal de les persones menors d'edat.

Disposició transitòria primera

S'encomana al Govern la redacció, en un termini de sis mesos, del corresponent reglament d'assistència lletrada amb torn d'ofici i amb torn de benefici de pobresa, després de consulta al Col·legi d'Advocats i al Consell Superior de la Justícia.

Disposició transitòria segona

S'encomana al Govern la redacció del corresponent reglament relatiu al sistema de vigilància electrònica mitjançant control monitoritzat.

Mentre no s'hagi publicat el reglament, les mesures de control monitoritzat i la substitució de la pena de presó per l'arrest domiciliari amb control monitoritzat prevista a l'article 210 del present Codi, no són d'aplicació.

Disposició final

1. Es revoca el Decret del Recurs de Suplicació, de 13 de juliol de 1990.
2. Aquesta Llei entra en vigor a partir del moment de la seva publicació al Butlletí Oficial del Principat, sense perjudici que sigui d'aplicació el Codi de procediment fins ara vigent, si és més favorable al detingut, al processat o al reu pres o condemnat en procediment incoat amb anterioritat a la publicació de la present Llei.

Casa de la Vall, 10 de desembre de 1998

Francesc Areny Casal
Síndic General

Nosaltres els Coprínceps la sancionem i promulguem i n'ordenem la publicació en el Butlletí Oficial del Principat d'Andorra.

Joan Martí Alanís
Bisbe d'Urgell
Copríncep d'Andorra

Jacques Chirac
President de la República Francesa
Copríncep d'Andorra